

CONCETTA LA MAZZA

Lu weesu baxa asamaan

biografi

Concetta La Mazza mingi judd ci Novaa di Sicilia ci 1936, mooy ki njëkka am Domenico La Mazza ak Teresa. Ci atum 1950, ginaaw bi ñu "jàngale" ci tàntaal yaay, mu dem ba ci ay waajuram ci Domossola, foofu la dëkk ak jëkëram Giuseppe. Amna ñatti doom: Armdo, Luciano ak Dayla. Bu yàggul dara ci xelam, bëgg-bëggu xol bu rëy ngir fàttaliku xaleem bu Novarse ak fii mooy juddu bu am solo, boppam, waaye fees dell ak ay anecdotes ak ay royuwaay ci environmaa bi jamono jooju insinuated: réew mi, réew mi, nit ñi, jëf, cosaani réewu réew mi ci ñaareelu guerre mondiale.

Energie bu njëkk ci bind

Koncetta bu ndaw bi dañu ko jox ndijaay yi, ñu forse ko mu dëkk Castrangia ci biir muus mi ci réew mi ak àndadoo yi ci Castrangia. Moo tax mu dem ci boppam ci Crucis ci wéet ci at yu metti yi ci xare bi diggante xiif, ñàkka xam jamono, gëm-gëm ak njuumte. Ginaaw xare bi, réew mi mënul ñàkka am ak ndoorte, ci nord bi.

Lii lépp ñu ngi koy nettali ci xoolu benn xale bu jigéen buy xoolaat fase yi ci màgg gi ci fàttaliku ak ki am freshness bu yéeme ak thread bu woyof ci irony daf nuy jox bannexu jàng - mujjee - jaar-jaar bu am solo ci sunu askanu famiy, mën na nekk nun lu xóot te bokku ku nekk ci nun.

Ci téere bu gàtt bii di Concetta La Mazza, bind bi dafay soppo sàrt bu nekk, ba noppi mu dellusi ci at yu njëkk ya, te doo fay ci bépp schematism bu formeel, te nekk ci biir arcana ci biir, mu nekk dex gu mat te ëpp doole, mooy taw bu baax bu ruuh gi.

Limu ndijaay yi, Antonia ak Michele, dañu leen di fàttaliku, ni nataalu Novara ni lu bari, jëm ca kanam ak neex ni lu metti ak dëgër, te kenn mënko ko fàtte.

Fi may jeexalee mooy, wàll wi jafe-jafe bi wara nekk su amee lu jaarul yoon, waaye xalaat bu ndaw bi du bàyyi xel bu tiis, ndax fit ak yaakaaram ci ëlëg, ndax ay bëtëm ni ñu mënna nuru... ci ginaaw blueu asamaan !

NINO BELVEDERE

"Calvary tàmbali ci man. Amaana bis torrid la woon, ci ete 1938, maa ngi amoon ñaari at, sama tànta ñëw ngir jël ma. Ci sac tissu mu def benn bluus ak ñaari culotte, ginaaw ga ma bàyyi lépp luma bàyyi sama kër. Dama tuuti woon lool ba mënu ma xam ni sama Via Crucis dina tàmbali bis boobu.

Lu weesu baxa asamaan

Primoñ - Këru pateral

Leegi benn ruin bu yàgg la, ku nekk ci cobwebs yi ak xalam yi, waaye yàgg, ci Novara, benn dëkk bu tëdd ci suufu benn forteres bu mag ci tundu Messina, ci benn barab ci distriik bi ci Engia, amoon na benn kër ci wetu fonten bi. Buntu buntu bi dafa jox benn eskalier bu ci biir, mu dem ba ci etaas bu njëkk bi, foofu la amoon néeg bu ndaw bu am klaweeru dénk: la néeg bi. Yaa ngi yéeg ci dër bi ci kaw, amoon na waañ, su ko mënee woo. Ci koñ bi, ab slab bu ñu defaree xeer, ñu daal di koy jëfandikoo ngir defar wen, ñu koy jëfandikoo ngir def potu pasta bi. Ci kanam, tëdd ci kaw miir bi, ñuul bu ñuul ni terrain bi, benn altarpice dénk, ñaari crivellri, benn bu ndaw ak benn bu mag, fuur bi togg mburu mi, ci wet gi benn xët, benn taabal,

ñaari "furrizzi" ak yenn chaise rengine. Mujjee am benn kompartimaa, ak balkon buy xool allée bi, foofu la tëddoon ci benn kaare. Call boobu nag moo nekkoon royaume boobu, baay ju mag ji am na baay, dëkkoon ci atum 1934. Benn larin ci doj lañu ko jëlee ci biir ndox mi, ci biir àll bi. Biñu demee ba amul woon benn egut, li mujjee mooy wàññi sànk bi ñu bàyyi. Dëgg la, kër gi amul woon ndox mu amul dara, te amul benn leeral, muy lu yomb ci jamono yooya, ci jamono yooyu amul baron. Ci ginaaw ga, buntu dénk la woon, yóbbu ko ci Baglio, foofu lañu doon wër;

Ci koñ bii, ci bitim àdduna, sama yaay dafa dëkkoon ak maam ju jigéen ji, ñaari rakk ak benn mag bu góor, ñoom ñépp dañu ko sëy, ñu sëy, ñu dëkk Novara. Sama yaay dafa weex, sew, bariwoon lool ci sàrtu ndayu réew mi, amoon na ay màndarga yu woyof lool, ba noppi ñu gënoon ko seetlu ci kanamam, ak meew, ñaari bët yu baxa yu mag lañu, daanaka saa yu nekk ak naqar la. Amaana ginaaw bimu amee ñaar fukki at ak ñeenti at, moo waral mu am jafe-jafe yaram ak moral.

At yu néew ginaaw bi maam ju jigéen ji génnee àdduna, sama yaay, gërëm benn ci ay taaram, daje ak Prince Charming. Sama pàppa bokk na ci famiy bu rafet ci Badiavecchia, mu yor tavern ak tabax ak ñam. Mbokki liggéeykat yu mag la woon, te sama pàppa nit ku góor la woon, ku nekk rafet, njool, njool, rus ak yërmaande. Defa dëkkoon ci benn wàll bu sori ci dëkk bi: ci tànk, lena bu baax, ci xaaju waxtu nga am. Pàppam dafa yóbbu kəri dénk. Yaay ji jigéen ju am doole la, ci suba si mu dem Novara, mul bi ngir jënd genre yi ñu defar ci butig bi: tabax, xorom ak lekk. Damay faral di sol lu rafet ak shawl bu ñuul bu mag ci baat, jënd surnaal bi ngir may kiliyaan yi ñu xam. Benn bitig rekk la woon ci hamlet bi ak bu baax ci kër googu, doonte amna jiroom ñetti gémmiñ yu ñu wara lekk, amul woon lu bari.

Guddi gi mu mujjee jàppale patron yi leegi di leer - ak portefeyal-am - di guddal vin bi ak gazeth bu am melo. Ndax xale yi duñu yàgg a jël liggéeyu waajur yi, sama pàppa jàngoon na art bi. Ginaaw bimu nekkee ci liggéey bi weesu ay weer yu néew sama pàppa ak sama yaay, mu sëy, dem ba def seen mbëggeel ci kër gi ci fontaine bi ci diwaanu ENGIA bi. Jiroom ñeenti weer ci ginaaw, ma yegsi ci àdduna bi, te, buñu sukkandikoo ci benn aada bu sell, ma am turu maam ju jigéen, Concetta. Doonte daa am at yu bari yu ma amee der bu ñuul, ba noppi dagg, damay faral di jooy. Maam bi, ndax amul woon benn mbañeel, dañu ko forsewoon ngir ma gëna xëcc ma bis bu sell bi ci loxoom, guddi gi dafa nelawoon ci Latvian ak pàppa ak yaay. Ci ñépp, ku nekk dafa mettiwoon lool, te kenn mënu la wax. Weer yu néew ci ginaaw, ginaaw liggéey bi ci réew mi amul benn njariñ, sama pàppa jël dogal dem liggéey ci Sardinia. Bimu demee ba dem ci beneen ile bi, mu bàyyi yaayam ak xale bu jigéen bi di yuuxu ak beneen mbindéef bu mu dóor ci biir.

Bi may am ñaar fukki weer ak sama mag ju jigéen, Rosa moo juddu. Tur woowu mooy maamu yaay ji. Rosa wuute na ak Concetta, Rosa - saa yu nekk ci sama yaay - dafa rafet, weex ak bu xawa xëm, kawar gu maron guñu defar kanam gu ànd ak xel mu ànd ak ñaari bët yu baxa yu rafet: ab flër, melni turam! Lu bari ba sama yaay dem ci fontaine bi ngir yóbbu ndox ak ay xaritam ci loxoom, laaj ko naka la ko mëna jural ñaari doomi jigéen yu wuute lool. - CHIS CCIS, Rusina, ci noonu la Billichia nekkoon, waaye Author ...- Loolu, Rosina, ngir mu rafet, waaye ñeneen ñi... ñu ne xarit yi ci ay bët yu neex. Ci jamano jooju, ci jamono jii, ma wéy di nekk lu amul njariñ, melni dama leen di artu ci sama kàddu, maa ngi gërëm Yàlla, doonte du ci bàyyi.

Ngir nettali jaar-jaar bi, njëkk, dama wara wax sama tànta Antonia, ci gàttal, zì 'nuoia. Moo nekkoon mag ju jigéen ju jigéen, diggante ñaar fukk ak

juróom ñaari at ci diggante bi. Jigéen la woon bu néew ak liir, ak kawaram gu tilim, mu daanu ci ay bëtëm. Kanamam biñu ko ñakka woon, dafa wane ay at yu bari yu mu am ak ci xoolam bu amul dara, daa am lu bari luy toroxal. Bimu amee ñaar fukki at, ci jamono jooju jëkkër, dafa sëy ak benn ci doomi bajjanam, mu dellu ci liggéeyam ci Sempione Gallery, mu des ci jigéen ju jigéen ju am ñatti at. Moom, sama ndijaay Michele, Zì Micheri, nit ku néew la woon, te daa melni ku am plebeien bu Buur Vitttorio Emanuele III, dëkkoon ci benn këru boppam ci benn mbedd bu am màndarga ci réew mi, lu tollu ci ñaari meetar ci yaatuwaayam. Kër gu neex la woon. Ci suuf, amoon na benn butig charpentier bu am kontuwaar bu mag bu am mbaxana, ñaari armoire yu am miir, chissel, chisel, chissel, hucklows ak hatch, benn lathe ngir wër tàñki taabal yi mu tabax, benn mola bu soxla Ngir roll plales ak lam, benn tombi dénk bu am saucepan ngir lakk glue bi, taabal yi di toj fépp, yenn sega yu takk ci miir bi, yenn charme yu am wërsëg lu melni saxaaruu fas, bëy ak mbonaat, ci diir bu gàtt, benn ci néeg yi leegi ñu bokk ci àdduna bi ñuy fàttaliku.

Benn eskalier buñ defaree bant dafa indi ci etaas bu njëkk bi, foofu la amoon ñaari néeg yu yaatu yu am carreaux ceramic, benn xeetu sège, benn boor bu sama ndijaay, benn sofa, benn taabal ak yenn sées yuñ boole ak raffia, benn buum lujum. Liko dalee ci balkon biy xool yoon wi dem ba ci mezzosto, bi procession bi ci Assumption bi dem ci abbey, mënoon na laal boppu Madonna bi. Ci ñaareelu etaas bi, mën nga gis Rocca Salvaatatsta ak ci kanam, ci biir benn glimmer ci diggante kër yi, mën nga gëna xëcc paysage bu yaatu bi ci tundu yi dem fu sori, ginaaw asamaan bu baxa, ba ci gééj gi, rawatina ci biir ëllëgu gééj Fresh bi amul benn xoy, mën nga gis ci fiilu horizon Vulcano bi, ginaaw ga Lipari, Stromboli ak yeneen ile yépp: spectacle bu natureel, benn kartu post bu bari melo.

Beneen eskalier bu amoon ci etaas bu njëkk bi, foofu la am waañ ak néeg, bi njëkk bi ñu njëkka am ci four dénk ngir mburu ak benn fuur bu am fer ngir togg. Amul benn sikki sakka, kër gu rafet la woon, ginaaw itam ni waañ wi amul benn sikki sakka, te amul benn suux bu am drain ngir gaawlu liggéey yi gëna am solo ci kër gi. Ca jamono yooya, yenn saa ba leegi duñu mëna xeex. Ci dëgg, dañu yóbbu ndox mi ci fontaine bu ñépp bokk ci quarara zinc ba noppi ñu yóbbu ko ci ñaareelu etaas bi ñu ko sotti ci benn foon bu mag ngir raxas plaat yi. Biñu demee ba ci biir evier bi, ndoxu basil bi dañu ko indi ci suuf si, daal di sànni ci biir WC bi. Ngir jigéen, liggéey gu rafet lool la. Li tax mu nekk ci liggéey bi ak ci humiliation bi, ci wàllu muñ gu nekk, yegg na ci culmination bi ci jamonoy deduct bi Aunt Antonia, ci wàllu sargal jëkëram, dafa wara lekk ci benn plaat bu mu njëkka lekk, te mën na am, amaana, Lu melni boroom bi ñu baamtu ko, waaye amuma benn fàttaliku ci lii.

Ndijaay Michele nekkoon na ku lëndëm te daa mer ni liggéeykat bu dof, ludul xol bi mu am maglio sandstone. Ci ay bëtëm, musu ma gis lu am solo wala yërmaande ci ñeneen ñi. Mu tàqale tàntaam ci kër gi ngir xool doomam, dafa wara waajal lekk, di ko jaamu, di wax waaw, waaw, waaw,. Mënul woon feeñ ci balkon bi, lu moy jafe-jafe yi, waaye daanaka guddi gu nekk mingi jeexal liggéey bi mu dem ci taverne bi ak ay xaritam ngir naan.

Mu dellu ci kër ga, dof, ak noyyi bu neex te mënu ci woon jege ko. Lu moy sama tànta, ak lumiere diw, di ko xaar ba guddi gi te doo lekk. Bi buur bu ndaw bi delloo - lu bari ci moom amul woon doole ngir yéeg eskaal bi - mu sonn lool ci moom mu bàyyi boppam ci kontuwaaru liggéey bi fees dell ak pënd ak ci kaw guddi gi yépp, mu des ci guddi gi yépp ngir dindi këll bi. Aunt Antonia, ak lépp lu nekk, dafa ko muur ak Pastrano ak mbëggeel ci wetam ngir seetaan ko ba suba. Moo tax at yi weesu, ngir weccoo xalaat yu bari, mënul dem ba gis ay mbokkam ngir moytu seen. Moom, fiiraange, ak tuuti, ak tuuti, dafa dem jënd thread ngir fàttaliku, buum, clip kawar ak yeneen

mbir, ngir tere ko génn kër gi. Bi ñu leen invitee ci benn xew-xewu céet, Uncle Michele ba keroog mu mujjee dellu seen kër, Aunt Antonia mënu fa woon dem fa ba mbokk yi mëna topp seen jëkkër. Saa yu nekk, ba noppi ñu mëna ko gëmloo, yeneen yoon mu ñëw ci jamono waaye ci diggu feet bi, mu mëna ak tànta Antonia, mu dellu ca kër ga, mu dellu seen kër Mogia Mogia. Jamono di dox mu am wex ak naqar, mënul nekk ku mëna yëngu ak kenn ndax dañu ko tàqalewoon, mu ngi ko njëkka wax ci boppu buy metti ak bëñ yu metti yu ko sonal ci ayu-bis yi yépp.

Benn bés, ci dëkkandoo, baax ak Pia, ñu tudde ko lér Michele, di ko jotaat ci njàqare ji mu defe woon soxnaam: - mu rus - nga rus - mu yuuxu - ngir defar jigeen kii di sonn... Antonia dafa war a àggal ngelaw li, Waruloo ko wëlbatu ci kër ga, mu war a génn, dem ba mass, demal ci mbokk yi, ni ko nasaraan yi di defe. Lu gëna am solo, dafa wara dox, ci anam yii rek lay def luy metti...- Sama dëkkandoo bi dafa def ab noppalu bu gàtt, ginaaw ga mu wéyal wax: - lu néew benn waxtu ci fi ñuy wàcci ci tànk ngir benn yoon nu am ci kaw suuf ak kër gu ndaw Very bu am waañ wu ndaw ci suufu kaw ak beneen néeg bu tooy tuuti bu mëna nekk néeg ci ete bi. Ci suuf si amna garab yu bari yu am ay gaas, ay fig, ay mandarin, neSpole, raisin, zizzole, poar, olive, ci gàttal, caabi Yàlla bu nekk.

Xam nga ni, ginaaw bima faatee sama rak, dama wara toppatoo sama tànta, te mënu ma toppatoo kampaañ bi, ci noonu ma xalaat jaay. Lu tax doo ko jënd? Kon sa jabar dina am saas ngir noyyi ngelaw lu baax... ci ndoorte li Michele di xalaat, waaye mu dem seeti ko, ba noppi may ko mu jënd ko. Ci diir bu gàtt ñu dugg ci kontraa bi, daal di dugg ci kër gi. Kon, ñaari yoon ci Vittorio Emanuele III, di gëna am doole, di gëna am doole, di wax ci tànta Antonia: - Di nga jàng dajale fig yi, nga waw. Soo wara raxas yéere yi nga wara def ngir mëna naan, nga jël ndox mi nga wara naan, nga gas benn pax ci suuf si ngir setal ko. Diiwaanu sedd la, bu dex giy feeñ ak

ndox, waaye dinaa mana ëpp lool njàqare jii. Lu moy loolu mën nga bänneexu ci kampaañ bi. Ak xoolum Aunt Antonia, mu def ni ñu ko sante: - Fekkal yaw, eu fazzu.- Ni nga ko béggee, mu tontu ci déggal ku néew doole ji.

Ñaareelu chapitre – ci àdduna bi

Ku néew doole ji ak Zì Micheri ci ndoortelu pringtemps ci 1936 ñu toxu ci Castrangia, ci àll bi, ci wetu dex gi. Ci hamlet yu bari yu Badiavecchia, San Basilio ak Vallankaga, di wax ji mu am, ñu tasaaroo, nit ñi dañu ko woowe ci liggéey bi. Ci jamono yooya, amoon na lu ñu ko aada woon, doonte tay daa melni lu doy waar, su ñu soxlaa taabal, palanteer, buntu wala armuwar, ñu woo karpenter bi daal di koy dalal ci seen kër: dañu ko jox benn bésu liggéey, ñu defar ko bois bi war. Ndiyaay Michele jël na jumtukaay yi, taxaw ci barab bi ba keroog ñu tabaxee liggéey bi.

Ñu woo ko mu dagg garab, bàyyi ko ñaari at ngir waw. Garab gi dañu ko monte ci kaw miir. charpentier bi dafa wéy di nekk ci suuf, di jàppale ci suufa suuf: "Serra Serra Mastro Descio mi dumè Fagima ci Cascia" (saw Sega wala Grandar Master bi ñuy defar Cassapanca suba bi).

Garab gi dañu ko monte ci kaw benn miir. Ñu daal di gis ñu am taabal yu mag, ñu tabax leen ci palanteer yi, lall yi, armuwar yi. Ngir def liggéey boobu mu jog ci 4 ba noppi dox ak poosam ak weñ. Bi kiliyaan yi nekkee ci kër gi, kiliyaan yi dañu ko jox meew mu bees ak soble ak mburu. Ci midi ci midi benn plaatu pasta ak benn fromage. Bi mu demee bay liggéey, mu bàyyi

liggéey ba noppi jox ko mburu mu njékka defar seen kër balaa ñuy fay kontu bi ci Dibéer ci Novara.

At yu néew weesu na, doomam Turillu, dafa màgg ba noppi xam ci der bi ni amul benn njariñ, nekkul ci àdduna bi yépp, ngir dundu àddunaam yépp ci àll bi. Jàngoon na liggéeyu pàppaam waaye bëggoon na nekk ebañist. Mu mëna gëmloo pàppaam mu yóbbu ko ci dëkk bu mëna jàng art. Mu dem Catania, bimu nekkee ñaari at ci jàngat bi, mu am liggéey bu baax, mu am liggéey bu baax, te bimu amee fukk ak ñeenti at mu xalaat ni ci jamono ji mu ñëwoon ngir sos njabootam. Ay at ci ginaaw la xamoon doomu mbaxana, mu daal di jël dogal ni dafay sëy, waaye dafa doon xeex ak bëgg-bëggu Zì Micheri mi bëgga doomam mu takk jigéen ci kasta bi. Ci jamono jooju, lu yéeme la, waaye dafa melni: ngir benn artsman bu takk doom ju jigéen ju sàmmkat bi, nekkoon na lu am solo ci dishonor. Diggante pàppa ak doom, ci saasi mu génne xeex bu mag bu puus Turillu ngir dindi boppam ci pàppaam ak yaay ji. Ak njabootam mu bees mi mu bàyyi réew mi, mu toxu ci Como, mu def lu bari ci liggéeyam.

ndijaay yi amul doom, kon, ak dem Turillu, ñu des ci seen bopp. Li gëna bari ci yoon wi ñuy jaar mooy Aunt Antonia, mu def bis bi yépp ngir waxtaan ak picc yi, flie yi ak yoo yi leen wër. Ci Seloka ci dëkki àll bi, amul wërsëg wax ak kenn. Ci jamono yii ñuy màggal noel yi, Pâques wala màggalug Madonna Asunta ci Ferragosto ci Ferragosto, amna saas ngir dem ci dëkk bi ngir gis sama yaay. Ci benn ci vizit yooyu ginaaw bimu yàggee ñaxtu ci réewam, mu wax ko rakkam bu jigéen: - Sama xarit Teresa, ma gis ni ak ñaari xale yu jigéen, danga am jafe-jafe yu bari, ngir nga mëna bàyyi sa bopp ci sa bopp. xale bu jigéen bi. Dinaa ko yóbbu ci dëkki kaw yi ci barab bi ngelaw li gëna baax, te dina ko def bu baax - sama yaay dafa njékka ñàkka wóor waaye ginaaw ga, ni ko daan faral di defee, ginaaw bimu nekkee ci ginaaw, ginaaw bi rakkam bu jigéen nangu.

Ndax man ci li dalukaay bi tàmbali. Amaana bis torrid la woon, ci ete 1938, maa ngi amoon ñaari at, sama tànta ñëw ngir jël ma. Ci sac tissu mu def benn bluse, ñaari culotte ak lépp luma bàyyi sama kër. Dama tuuti woon lool ba mënu ma xam ni sama Via Crucis dina tàmbali bis boobu. Nu tukki ci piste bu mule bi, ginaaw genn-wàll wala amaana nu yegsi ci barab bu wéet bii, ak tuuti tur Castrangea (Cassandra!) Ni ñu ko defee ngir siiwal musiba, ci gàttal, tur wi nekkoon na ci prograam bi, doonte ci jamono jooju Mënu ma ko xam. Jëkkër ji dafa ma dalal bu baax, sama tànta yenn saa ma jëndoon ma ay bonbon ngir jàpp sama sympathy, bi mu ànd ak moom ci Novara ngir gis sama yaay daf ma wax saa yu ma dëkkul sama kër, waaye moo gëna rafet moom kese mooma béggoon ni yaay. Mënu ma woon dimbali ku dul déggal.

Ci jamano jooju, sama pàppa dellu Sardinia, mu des benn ayu-bis, doy ngir teg sama yaay ëmb, ba noppi dem. Ci atum 1939 lañu juddoo, at mi ci topp Antonieetta judd. Ba leegi maa ngi fàttaliku ni sama tànta Antonia moo ma yóbbu Novara ci yaayam, ma gis sama mag ju jigéen. Ma béggoon des ci kër ga ngir ma yàq ma Antonieetta bu ndaw bi waaye sama tànta, ma gëna mag ci sama dundu, gëna dëgër ni soldaar, ne ma: - Turnemmu ci kër ga, yaa ngi fizzu eu 'na causittta bu rafet - (nanu dem kër, dinaa la defal puppe bu rafet).

Bi ñu yeggee ci kataapchus bi, mu def ci samay loxo, "causeitta" bu pizza ak ay tablo bët yu xonk, raglu. Dama ragal. Jamono la woon, ma daan jooy ndax dama béggoon dellu Novara ci maam ji ak yaay ji waaye amul woon benn yoon bu jëm ci Zì Antonia: amoon na xol bu neex, ba noppi t'ex ci bépp naqar. Ci ñatti at yu njëkk yi, nu def lu bari ci këru réew mi ci Castrangia, foofu amul benn ruuh buy dundu, bariwul luñu gis vacance ci kër yi tasaaroo ci biir dëkk bi.

Ci Dibéer yi nu dem ci village bi, nu dem wut yaay, mag ju jigéen ak maam ju jigéen. Maam nit ku baax la woon, mu am mutcheche. Mu indi ak moom benn tabax, yenn saa mu lekk ko. Ci hiver bi daf ma yóbbu ci suufu mbusu, yóbbu ma ci kaare bi ngir jënd ay bonbon, ba noppi ñam vin bi ci "Sciancaditta" ci kaw hopitaal bi. Guddi gi nu dellu Castrangia.

Guddi yu néew, ndijaay bi dafa dem test ak orkestar bi, foofu la trombone bi daan jouer, daal di taxaw ngir naan ci tavern bi, mu dellu ci dëkki kaw yi ci Arzillo. 500 meetar ca Castrangia mi ngi tàmbali woowee "Concettine, 'Ntoia...". Ci kër ga, tànta bi ci jamono jooju defar nañu potu suuf si ngir tàngal ndox mi ci tripod bi. Genn-wàll ci toggukat bi, mu defar boppam ci ndoxu ndox, amaana ngir dindi vin bi. Ci poel bu wen, tànta bi defar soble bi ak tomate yi ngir sesonj bi. Soble bi toggu ñu woon ko, yóbbu ma waccu. "Lekk, luko moy man maa jël sentiir bi jox leen jëmm yi ...".

Ci jamono yooyu benn jigéen ci cosaanu Venetian mooy diggu San Basilio. Bi ñu nekkee ci hiver bi, dex gi amul ndijaay bu mat Michele, yóbbu ko ci mbagg (ci Ciancalea) ngir jënd ci farmasi bi ci Novara. Mu taxaw ci kër ga niko "Antonia, ci shawl bu sedd". Atant bu bon, xamuma ndax xam na ni mooy mbëggeelu Michele.

Leegi maa ngi amoon juróomi at, maa ngi nekkoon ci àll bi, te дума wax ak kenn ku ma nekkal ni baayima bu amul benn njariñ. Ku nekk ci ñoom amoon na. Bi nu demee Novara, dama daan nëbb ndax dama ragaloon nit ñi. Dëkkandoo yi gis nañu coppite bii, moo tax ñu digal ndijaay yi ñu yónnee ma kindergarten. Amna chance, ndijaay yi dañu leen gëmloo seen bopp. Benn ci suba, tàntaam dafa yónnee ndijaay Michele mu jënd ma biscuit, mu def ko ci pañe bu weex bi maam ju jigéen ji jox ma. Ak biskuit bi mu def nen bu fere. Mu ànd ak man ci kindergarten bi nekk ci wetu abbey bu dëkk bi. Bi

nuy ubbi buntu bi ngir dalal ma, ma tàmbali yuuxu. Dama ragaloon ni ma sànni pañe bi ci suuf, nen bi dafa yàqu ba noppi dem ci suuf fépp. Anta bi daf ma yar ci luma waral, ma yóbbu ma kër. Kon sama bis bu njëkk ci asile mooy mujjee nekk lu mujj.

Dafa xew, bi may am ñent, ndijaay bi ne: - Concettine, dem Novara ngir jël Carmiei (kiy féexal xol) ngir mettit bi -. Ma daw ci yoon wi melni fertret, ma joge ci diwaanu Grece, yenn saa ma taxaw ci fontaine bi ngir ma mar sama mar, ma dem ci farmasi "du Surcattu". Farmasist bi, jaaxle ci ni ma dem ci diir bu gàtt ma dellu Novara ni bëréeet. Bi ñu amee juróom ci ñoom juróom ci ñoom yóbbu ma Barcelone ci mbokk yu sori. Foofu la ma guiss te deglu ci ap surprise bu rëy ci yoon bu njëkk... radio bi! Nu dem itam ci benn butig ngir jënd benn mbusu poma. Jaaykat bi dafa laaj: - jënd mbaxna ak talukaay bu weex bi -. Fi ñu mujjee mooy ñu gëmloo seen bopp, te jaaykat bi dafa jox ñaari nit ñu am satin bu baxa ak celestiik. Ci ëlëg sa nu indi tissu yi yaay ji, ci fan yu néew, ñu defar yéere yi. Ci dibéer laa yëg ni doomi Marquise yi ak Barons yu Novara.

Ci hiver 1941, ci diggu xare bi, sama pàppa jeexna liggéeyam ci Sardinia ak benn xaritam ngir mu wër dëkk bu mag ci dëkk bu nord bi, mu dëkk ci liggéeyam bu yàgg bi. Amoon na ci jawwu ji, sama yaay dafa béggoon agg ci sama pàppa, te loolu dafa mettiwoon lool, ba bis bi ma tēdd ci suufu lalam, ma gis ñaari peppu céebi yu am Crosticine ndax tànta musul ma raxas. Violent bi daf ma yóbbu. Maa ngi fàttaliku ni dama gis yenn deret ndax daa am gaañ-gaañu. Maa ngi def chemise toile bi ci guddi ak bëccëg, kon robb bi, te kenn gisul.

Bala ndey ji jéeme génn kër maam, ngir dem dëkku ne moom kese. Mu xalaat ni dañu def làmp elektrik, ci jamono jooju boroom kër yi. Balaa ñu koy jëfandikoo "usu" ci diw. Ndiyaay Michele daal di ko wëlbat: ay fan yu néew ci

ginaaw mu woo elektrisien bi, mu def ko ci këram, kon bi may dem ci réew mi, maa ngi doon féexal sama xol ci eskalier bu mag bi. Bi may dem ci kabine bi (ci Latrea), ci jëfandikoo pax mu yomb mu nekkoon ci suuf ci ginaaw labo bi, ci wetu benn ci ñoom, dañu daan faral di dee ci keesu keesu mbàjj yi, te ndijaay bi ñu tabaxoon ngir mëna dem.

Ci suba bu njëkk ci weeru màrs 1942, dafa sol satin satin ak loxo celestiik, boole ci ndijaay ak maam, ma ànd ak yaayam ak mag ju jigéen ci postaal bi ci kare bu San Sebastiano, maanaam, waaw, ci bus bi, loolu dina leen indi ci gaaraasu saxaaruu viglier bi. Rabu ju jigéen ju am 4 ba at, rakk ju jigéen ju rose bëggul woon yéeg, ndijaay bi ngir gëmloo ko: - Soo demeewul ci yaw letto du pidti - (Dinaa def ñaari poñ).

Man, doom ju njëkk ji, bi tànta bi def, demuma ba noppi ma des ci Novara. atuma woon may jooy. Maa ngi doon wër loxo maam ju jigéen ji. Moom tamit mu desoon moom kese, bis boobu ma toog ak moom ngir mu wéy di ko def. Ginaaw lu tollu ci ñaar fukki fan, bataaxal bu njëkk ci yaay ji ñëw, mu wax ni tukki bi dafa baax. Sama pàppa moo ko def mu am benn apartment buy dalal ndox ci kër ga ak fuur gaz, ngir mu nekk lu bees. Mungi wéy di am ci jaar-jaar bi, bis bi ginaaw bimu yeggee, mu woo benn kawarkat ci kër ga ngir dagg kawar gu rafet. Ci dëkk bi, daanaka jigéen yépp dañu sol kawar gu gudd ak tupué. Ci gàttal, sama yaay bu njëkk ci dundam, neexoon na lool, te neex naa ko. Ci njeexte jaar-jaar bi, daf ma digal ma tànta. Ci dëgg, xalaatul woon lu may metti ci Castrangea.

Bis bi ginaaw bi Aunt Antonia jogee ci dëkk bi, mu yóbbu ma ci àll bi, mu wax jëkëram mu jëndal ma téere bu njëkk bi ngir ma jàngal ma bind, mu mëna dem ci ñaareel bi, du ci klaas bi njëkk ci weeru oktoobar. Man: Menü ma woon jouer, waaye dama wara def sama jotu bind ay enchères ak nimeru. Boobu saa su ne, jàngalekat bi dafa romb San Basilio fu mu

jàngale. Maria moo nekkoon doomu kapiteen bi tànta bi xamoon. Mu jox ko kaasu ndox. Ci jamano jooju, ma won ko kaye bi, mu tontu ma. Mu daal di génne crayon bu xonk ci sac bi, mu bind "Brava". Neexal, lu neex, luma mëna gis, te loolu amul benn njariñ ci man. Bis bu nekk dama daan melankome, dama leen doon tere ñu jël ma ci ndijaay ak maam, waaye tànta bi dafa wax ni amul njariñ.

Dafa ragaloon ni mën naa leen doon wax ni ñu ma fajee ba noppi dundal ko. Booy seet, ñam wi doyul woon ci benn xale bu jigéen bu wara màgg ba noppi màgg: ci suba, ñu jox ma benn mburu mu dëgër ak fromage, ci diggu midi benn salad tomate ak ñaari olive. Guddi gi, jëkëram Aunt Antonia dafa toggu benn pasta bu ndaw ak sauce buñu bindul ci soble bu ñor. Te su ma ko lekkuma woon, dama daan jël benn caterva baril. Soo béggee soppi yenn guddi, pasta ak ñebbe wala benn xeetu polenta bu nooy. Ci noel, at mu bees, Carnival ak Pâques ñoo ray benn ginaar wala lëk. Ci weeru janvier, dañu ray benn mbaam xuux bu ñu amee salami ak sibbiru, waaye mënoon nañu ko lekk ak dropper bi ñu dul doy ci at mi yépp. Leegi ak ci dibéer bi ndijaay bi jëndoon na ñatti yoon yu tilim yooyu di xalaat rek, ba leegi, loolu moo ma waral, wala ci butit yi ñu def ci benn pésam, stigliole bi, ñu saaf ko. Ñanjb ñam yu yomb lañu woon ndax bu ñu sukkandikoo ci ñoom, jarul ñu yàq leen ni maam ya, ñu baamtu ma ci man: - Seetal, ñoom am nañu tegami yu fees dell ak saucisse ak jën stocco, lekk ak naan. Ci nit ñooñu - ñu ni ko - danga wara bàyyi sa réew. ndijaay yi dañu ragaloon ni yeneen mbokk yi dañu ma gëmloo ma yegg ci sama yaay ak sama pàppa ci kontinang bi. Dañu def lu bari ngir ñu bañ leen bañ yenn saa yi, di leen teg samay loxo ci samay bët ngir baña gis.

Setammbur ñëwoon na, ma wara def examen admission ci ñaareelu klaas bi. ndijaay moo ma yóbbu ci dëkk bi, ñu digal ma ànd ak janikat bi mu may xool ci man, ndax jàngalekat bi ma doon def ci ñaarel bi, ak jàngalekat bi ci

komision bi. Ñu indi lépp lu jëm ci mayu nen yi ngir mëna am promotion bu wóor. Musu ma jokkoo ak nit ñooñu, klaas bi amna ñaari banc dénk yu am ñaari toogukaay ak calmai. Ak man amna yeneen xale yu jigéen yu jàppale examen yi ci defar. Dañu ma def ngir saafara jafe-jafe yi ak dindi yi ci tablo bi. Calai ak tablo bi yépp, dañu ma bind lu bees ci man. Ma sëgg ni xob ci tiitaange ak njàqare, xamuma woon ni ñuy saafara jafe-jafe yi, ndax Aunt Antonia jàngal nama ma bind lim yi ci benn ba fukki at. Ginaaw loolu ñu laaj ma bind benn baat ci kaye bi, xalaat tuuti, waaye xamuma woon ban anam laa wara tàmbalee. Ginaaw jafe-jafe yooyu, janit bi ànd ak man ci kër ga. Bët gi daal di koy laaj naka la test bi deme ba noppi janikat bi tontu ko ni demul bu baax, waaye àtte bu mujj bi dafa jëm ci jàngalekat yi.

Li yéeme mooy limu mujjee am, ñu nangu ma dem ci ñaareelu klaas bi: maa ngi waajal dem ekol, waaye jafe-jafe bi apron bi di am. Ndijaay Michele bis bi weesu demoon na ci butig bi, jënd tissu bu ñuul. Aunt Antonia ci bis bi dafa def sama uniforme. Ngir jënd dosiye bi, soxla nañu xaalis bu bari. ndijaay yi dañu amoon xaalis waaye dañu amoon we yu takku ci xaalis, moo tax mu am capot, di lekk, ñu def ma benn dosiye plywood ak clip palanteer. Jëndu ñu benn bik bi itam. ndijaay bi ñu tabax ak benn bois bu woyof ak catu nib bi. Ñaari kaye yi ak crayon bi mënu ñu leen jox, doole ji dañu leen wara jënd. Ci weeru oktoobar bu njëkk ci 1942, tànta bi ànd ak man ci ekol. Balaa muy joge ci podestà bi laaj sertifikaa di ko laaj ndax daara jaa ngi ko laaj ndax te man maay génn àdduna. Jàngalekat bi dafa fees dell ak mbaax, te dalal nama ak yërëm, waaye dama ko ragaloon ndax ludul loxo bu dëggu bi mu amoon prosthese bu am doole ndax aksidaa bi am ci aksidaa bi mu nekkee xale ci usinu pasta pàppaam. Dañu ma jox benn barab ci banc yi njëkk. Sama àndandoo yu bees yi, ñi ma gisul at yi ci njëkk, bi may nekk ci sama kanam, ci ñoom ne leen: - waaye amna ievi càusa sicca -sica? - (Kan

mooy xale bu jigéen bu woyof bii ?). Dama jaaxle lool, te rusloo ma, mënu ma ubbi sama gëmmiñ, te tontuwuma sax laaj yi jàngalekat bi bëgg.

Man xale bu jigéen laa woon, te amuma fit may ñaan ngir mëna dem ci pee, te benn yoon ma ko def ci man. Kon bima yeggee ci kër gi, tànta bi fees nama ak baril ndax dafa wara raxas sama robb bu dul waw ci ëlëg sa. Bis yi weesu ak saa yu nekk lu ni mel. Jàngalekat bi ñëw ca xaaju bis bi, ci xaaju bëccëg, mu yónnee ma ci WC bi, waaye yenn saa mu koy fàtte, ma delloo ma ko. Ñi ànd ak moom dañu ma baña bàyyi xel, ba noppi moytu ma melni dañu ma sonal, ba noppi jéemu ñu woon ma xaritoo ak man.

Bokk na ci ñoom xamante na ndax dañu daje ci dëkk bi, ci noonu ma daan dox lu tollu ci benn waxtu ngir yegg ci kër gi ci àll bi, moo tax amul woon benn yoon ngir nekk seen xarit. ndijaay yi dañu ñëw ci benn village ci Dibéer ngir daje ak ay xarit, ñu toog ay waxtu yu neex ak ñoom ci kanamu buteelu vin. Waaye li gëna bari ci tàntu tànta bi dafa des ci kër gi ngir am komànd ngir jëkëram. Bima demee jiroom benn at ma dox ci piste bu guddu bi. Genn-wàll ma taxaw ngir dajale ay mbaxna yu bari ay xob yu wër ngir jox jàngalekat bi.

Maa ngi yegsi ekol exhaust bi. Ginaaw maa ngi dellu ci àll bi ci àll bi, ak frinin bu bon ci sicadas ak ci naaj wiy yuuxu, te musu ma daje ak ruuh biy dundu.

Ma dindi ci hovel bi ak man kese maa ngi doon xalaat sama bopp ci atmosphere bu amul benn lëkkaloo ak tànta bi di gëna tar ci man. ndijaay bi, moo jeexal liggéey bi saa yu nekk ci tavern bi, dellu seen kër ci guddi saa yu nekk màndi. Yenn saa yi, gëna am xel mu dal, dafa réeroon, te ñibbisiwul seen kër. Xaj bi ak yenn dëkkandoo yi dañu ko doon wër ci xaaju guddi gi ci kaw dex gi ak leeralu lantern yi. Bi ñu ko fekke mu daanu ci suuf, dañu ko gëmloo mu dellu.

Ci jamano jooju, mënu ma boole dara ci ekol bi. Ginaaw trimestre bi njëkk, jàngalekat bi dafa séddale kàrtu rapoor yi, ginaaw ga ak màndarga yi ci xët wi, te amul benn werante ci sujet yu doywul: sama kàrtu rapoor moo gëna néew doole ci klaas bi. Ngir ñaax sama tànta, ma wax ko ni yeneen kàrtu rapoor yi dañu melni sama sama tànta. Ci bis bi, bis bu nekk ma jël fit sama bopp, ci klaas bi, ma jéema xaritoo ak ay àndadoo. Bëggoon naa leen jege, waaye dañu ma dindi ci seeni kàddu, amaana ndax ci seeni bët, nekkoon naa xale bu jigéen bu néew doole.

Ñatteelu chapitre - jeux suuf

Ci at yi ñu def ci dof ci Castrangia, jamono musul romb ndax li ñu mēna def mooy déglu picc yu sell mi yépp, ci ete bi, frinine bu bon bi ci sicad yi, bi siroc bi tàmbalee ci géeej gi mooy usinu Zig Zag bi ci dex gi, daal di def vale bi. Masil bànni Israyil ñoo doon samay xarit. Moo tax ma def sama waxtu xalaat. Maa ngi defar àdduna bi ma tàmbalee ci nit ñi ma feeñal ci ginaaw asamaan wala ci biir car garab yi: rabi àll yi ñuy wax, knights yi ma def ci rang ci kaw Rocca Salvaata, ginaaw ga ak sama May yu am solo yi ma leen di def, ma gis leen ci tiitaange. Ginaaw loolu ma soppi Rocca bi mu nekk benn dragon bu mujjee génn ci tundu wi, daal di naaw di yuuxu ndax kampaañ yépp. Ma soppi niir yi, ma nekk gaal yuy naaw, ma tukki ci asamaan, di xalaat dem fu sori géeej gi, foofu la sama yaay ak sama mag ju jigéen di xaar. Cracks yi génn ci ndoxu dex gi ak newwi bañu soppi nekk baayima yu mag yu jëm ca kanam ci stream bi itam.

Yenn saa ma fàttaliku kanam gu neexul Antonia. Bëggul woon ma, bëgguma ma, ma yàq ko: sama yaay daf ma jox rakkam bu jigéen, waaye mu nima itam ni bis dina ñew ngir jël ma: loolu moo tax damay faral di dem ci garab yi, ma xool bu baax horizon bi, di am yaakaar ni dafay ñew ci

ginaaw fas wu weex, ànd ak sama pàppa. Ci biir hamlet yu dendoo ci San Basilio ak Vallancazza, góor ñi yépp dañu desoon. Li des ci jigéen ak xale yu góor kese. Ay dëkk yu noppi yu noppi lañu woon, te dund lañu woon. Jamono ji taxawoon na te nit ñi dañu gëmoon ni bis bi dina soppeeku, bis bi, ginaaw xare bi, civilisation dina dugg ci ndam li ci kër yi tasaaroo, dee ak yëngu. Bëggoon naa am xarit, xamnaa ni nekkuma wéet te bàyyi ma, mën naa aar, xamnaa ni mën naa yóbbu refuci dëkk bi wala yooyu. Amuma woon sax benn sañ-sañu wax ni nekkuma woon ci sama waa kër, ni samay waajur ñoo gënoon nekk ci wetu géej gi, ginaaw ga ñu nekk ci biir bu baxa bu amul àpp, diggante ma ak ñoom ñu ngi melni tund bu kawé te kenn du leen tere. Lu moy loolu, dañu ma digal ma dëkk ak sama tànta bu ma daan. Bima ko xalaatee, ma gis ni dafa merloo ma ci baat buy yuuxu ak baat bu ñaaw. Baat buñ def ngir yuuxu, yuuxu, saaga ak prevaricat.

Ba ci baayima yi, ba ci baayima yi dañu doon ragal baat bi. Ak jëkkër ji mu wàccee ridge bi, ba noppi ni baat bi dafa soppi boppam ci naan baayima. Sama tànta dafa xalaat ni benn xale bu jigéen mënul xam li ko dal. Du lépp rekk la xam, waaye, yokk ci, soppiwuma wala di ñàkk. Bëbu bu wéy la woon. Xeex bu amul àpp te sonn. Leegi maa ngi xalaat ëlëg: mu màgget te amul benn ndimbal, man maa ngi ndaw te am doole, waaye ak lépp luma ko doon def lu bon, bokkul woon ci sama nature.

Yenn saa ma jegesi dex gi, ma fekk nit ñi dem raxas yéere yi, ngir defar lima, maanaam raxas nañu fiche yi ak muur yépp ñuy njëkka def asas bi. Wala, ginaaw jamonoy sharing bi, ñu ñëw ngir raxas lentiiru baayima yi, ñu waw ci naaj bi ngir weexal ko, ba noppi jëfandikoo ko ngir teg ci matelaa yi ci lal yi. Ma dem ca dajale ay xal yu nekkoon ci xeer yi ci tefes gi, ma sol sama puppe patch. Suma xamul luma wara def, ma yekketi xeer yi ci kaw riva del bi ngir wër ay prins, ak mën-mën bi ma leen boole ak samay baraam ci sama bopp, ngir moytu seen baraam yi ci seen ban. Ma indi leen

seen kër, guddi gi tànta bi taal lakk bi, ma lekk leen: ci man, reer bu amul fenn la woon. Yenn saa yi, ci barabu krab yi, bi xeer wi yéegée, ñu tuuru, ak leap bu taxaw, mbott yu ndaw yu am tiitaange yu ma gëna yëg. Jàppoon naa ni ñoom ñooy sama fowokaay, yenn saa ma dem ba bàyyi ma bàyyi leen ñu nekk seen bopp ci lëndëm guddi gi yépp. Bima delloo seen kër ci guddi gi ci guddi gi, ma woowe Uncle Michele, ma jëfandikoo echo bi ñu defar ci vale bi. Yenn saa yi ci ete bi, famiy Scardino bi dëkkoon ci kër gu gëna kawé ci vale bi, ma dem seeti leen. Ma fo ak Mimma mi gëna ndaw ci rak yi.

Pippo tabax nanu ay toogukaay ak ay taabal ngir puppe. Nima neexa def waxtu yu néew ci liggéeyukaay bi. Ci suba gi, ñu woo ma, bi ñu demee ci weneen wetu dex gi ngir jël meew. Amoon nañu seau bi ñu feesal, "konsep" bi neexoon na gis ni ñu koy boole. Ndox mi ci nag yi, Micca ci Cappellele amul kersa, ba noppi jox ma genn-wàllu weer. Ci biir kër gi, meew mi ñu ngi ko gis ñaari yoon ci at mi: bimu defaree biscuit yi ak ci Pâques bi muy defar nen yi ak nen bu melo bi. Bi meew mi toggee ma daanu ci ñi mujjee. Ci biir kër gi ci kër gi amoon na lal bu amul ay ndijaay, soo ko mëna woowe lal, ax yi ñu def ci ñaari yoon yu ñuy defaree fer, ndax dañu ko bàyyi ci Novara. Dama wara nelaw ci ñax mu am benn mbàjji soldaar bu yàgg, ñu may ko ba noppi mer. Ma tëdd ci tëdd ak benn chemise toile buma daan yóbbu ci bis bi te amul culotte. Guddi gu nekk mënul wax ci sedd bi. Bi muy taw, dañu soxla woon ay konteneer ngir jël ndox mi dugg ci kaw gi. Su guddi jotee ma bëgg ma, dama wara bàyyi kër gi, ba noppi mu jege jéego bi. Suma ko xamul woon, ndax maa ngi doon xalaat, ma def ko ci ñax mi, ci suba si ma jël benn caterva baril. Aunt Antonia itam demoon na nelaw ak benn chemise bimu daan jëfandikoo ci bis bi, waaye ndijaay Michele dafa xool yaayam def ko.

Xew-xewu nelaw bi dafa amoon ci xeetu rituel bi ñuy faral di def: ma njëkka tëdd, ginaaw ga mu yéeg ci tànta bi, ginaaw ga ndijaay bi daal di dindi pàntaloŋ-am ak liiñ yi. Ak chemise bu yaatu bi jiiwoon ci bis bi mu dem ci lal bi, daal di fay lumè petrol bi ci kaw taabal ji. Man, ma doon wax lu ñaaw, di wane ni duma xool lu melni: bimu wàccee ngir fay xal bi ma gis ci miir bi, melni lëndëm bu waa Chine, jëmmam ak Din-Don bi daa yàqu. - Oh lu bees ! Mu ne ko,, ndegam lii yépp mu màndi ko jox ko nii. Ci wetu seen lal amoon na ñaari kapka, maanaam ñaari pañe yu mag yu ñu denc fig yu waw. Dañu leen di muur ak rag yu tilim ak yu sew, ci mujjantal bi ñooy suufu ndijaay bi. Ci benn dënn bi nekkoon ci sama lal, dañu tëye mburu mi ak benn kaart bu ma wër sama bopp bi may dem ekol ci hiver bi, sama yéere yu ndaw ak yi ci tànta bi. Ci Dibéer rekk laa leen jëfandikoo woon, bi nu demee ci Mass bi ci Novara. ndijaay yi neena ñu ci àll bi amul benn njariñ ngir ñu def leen ndax dina ñu leen jàpp ci anam wu amul njariñ.

Ci weeru janvier, dañu ray mbaam xuux bi. Dañu defar ay saucisse ak sikim yu xorom. Ci biir benn pot terracotta buñ dugal ci biir néeg bi, dañu denc t ànk yi ci t ànk yi. Dañuy faral di lekk ci weeru mee ci weeru mee ak ñebbe yu yaatu ndax m ènu ñu ko lekk bu njëkk. Benn bis, weeru awril la woon, ma laaj tànta bi ndax daa xiif lool, te xamuma woon lumay lekk ak mburu. tànta bi tàmbali di yuuxu naan ma dof. Benn bis bima wàccee ekol, ma daje ak Ophelia ci yoon wi may def ak sama mag ju jigéen. Ay mbokku yaay lañu woon, ñu dellu France.

Niñ ma gënoon neex, ma ngi doon yërëm, ma ni leen: Damay dugg fi ma dëkk, ci waxtu wii sama tànta génn ngir jël ndox, ci biir fuur bi amna lu am solo waxu ñu dara kenn.- Dañu ma sant, ba noppi ñu dàq ma, ñu topp sama xalaat te kenn du ci xalaat. Ci weeru mee bi ndijaay yi toggee ñebbe yi, ñu dem jël t ànki mbaam xuux yi, waaye ñu gis ni pot bi ak sik bi kese la am: ngir xalaat ni dama amoon bis yu bari ñu ma yóbbu ma fay ko. Boobu, maa

ngi doon yëg ni amna mbégte ci sama xol ndax ci yoon bu njëkk ma am yëg-yëg bu neex bi may am ndam ci xeex bu mag ci seen avase. Ndax ñakku cet bi amul benn werante ci biir kër gi. Guddi gi ñu dóor sama baat, tànta bi daal di may nuyu ma guddi gu nekk ak diwu olive ngir moytu flmeas sucking sama deret. Ci suba gi, ma am baat bu melni dañu ko pente. May tànta bi, man itam dama amoon ay fen, te дума woon raxas sama bopp. Ci beneen wàll bi, tànta bi dafa def kawar gu ruus, ba noppi tëye leen ci pli, mu am ndox ak suukër.

Waaye samay xarit ci klaas bi, dañu daan set set. Du ñu gëna néew doole ci ñoom tilim ni man. Jàngalekat bi dafa jàppale ci liggéeyu beddi gi, mu may bàyyi ku nekk ci banc bu mujj bi. Sama yaram amul woon benn njariñ. Benn yoon ci at mi dañu ma raxas ci dex gi, ci jamonoy feetu Ferragosto, li gëna am solo ci dëkk bi. Bima demee ba may xalaat sama yaay, maa ngi doon am juróom ñaari at, ma daanu ci dóóm brazier bi. May lakk sama loxo ndijoor, tànta bi yóbbu ma dookër bi, waaye bis bu nekk daf may faj ay ñax. Amoon naa ñaari bubble yu niro ak ñaari nen pigeon, ma yuuxu ci lu bon mu musul yëngu. Dama melni jindaar yi meloon.

Amnaa ab kéemtaan bu wér ginaaw ñaari weer te ba leegi maa ngi wéy di am solo. Ci jamonoy ekol bi, bi maybé ci balkon bi, benn xale bu jigéen bu wàcci laaj ma ndax bëgg naa dem ak moom ci njàngum katechism bu Miss Vincenzina. Xamuma woon lumu doon ndax tànta bi moo ma yóbbu mass ci jamono yi gëna am solo ci vacance yi, xamu ma woon li nara dem ci eglis bi. Ci kanamu sunu kër ab sëriñu, di Baayu Buemi dëkkoon, waaye dama daje ak moom lu néew, xool ko ak xol bu neex. Bont bi baamtu ma ba ci xel mu teey: - su ko sëriñu bi waxee ni dina dagg turam -. Waaye laaj naa ko, te kenn xamul luñu ma xaarul ngir jàng katechism. Ci saasi ma gis sama bopp ci loolu. Xale bu góor bi daf ma jox téere téere ak benn surnaal. Maa ngi yëg bänneex bu rëy bima déggee Jesus. Ma waxtaan ci kër ga, ñu tontu ma

ni dama tuuti lool. Ma tontu, fen, ni kuréel yépp ci kuréel gi dina ñu ko def. Waaye ci dëgg lañu leen sos, waaye, man ak Miss nu dëggoo, nu dëkk ci bis bi ñuy nekk ak sëriñu San Nicola: bis bi Corpus Domini.

Jafe-jafe bi ci robb bu weex bi dafa am, waaye amna ku xam tànta bi ni nun yi dañu ko luwaase. Bis bu guddu bi - bis bi dafa ñëw: suba mu ànd ak eglis bi di Digiuna. Dafa yaakaaroon ni amna yeneen xale yu jigéen ndax musu ñu jël dogal ngir mëna jukkoo ak jigéen ju mag ji. Ma gis ni man kese laa, mu wax ci man: - Buggy, rude -. Sama jàngalekat sama jàngalekat itam nekkoon na ci Mass ci suba googu. Yenn jigéen yi dañu koy féexal xol. Sarxalkat bi agsi, yóbbu ma loxo ca kaso ba, indil ma ca saraxalukaay ba. Mu nettali ma kàddu yu rafet ni ma musul dëgg. Daa melni dama doon naaw ci aljana ci aljana: - Du dëgg sarxalkat yi dagg làkk wi, ci dëgg xam nañu ni ñuy xamee metit yi ci xale -. Suma mënoon ma ko nangu, foon ko ak bannex.

Defal ma jouer juróomi Maria ngir Penance, ma dellu ci barab bi. Ci saasi sama tànta bi laaj ma li ma wax sëriñu bi mu des fa, ma: - xale bu jigéen bi jàngal ma ni confession bi dafa nëbbu. - Waaw, Waaw, waaye bis bi njëkk nga wara wax - Arpia bi dafa wax. Dara def. Amoon na mbooloo, waxtaan ak genn gi ñu may forse ma foon loxo ndijaay bi, wax: - Vossia daf ma barkeel -. Ma tàmbali ci maam ju jigéen ji, saa yu nekk dañu daan faral di nekk, ba noppi ma wër ay mbokk yépp. tànt Gaetana jox na ma benn téere. Dama xiif, waaye kenn mayu ma ma lekk. Ginaaw xew-xew bi, ginaaw xew-xew bi, dañu ko doon faral di dem ci baar bi ngir jël granitai bi ak biskuit yi, waaye dañu leen jëlee ci xalis bi ñuy denc: ci midi, nu lekk plaatu pasta, ci boori tisbaar nu dem ci fotograf bi ndax mbokk yi ñu digal ñu yónnee benn nataal.

Ma jeexal ñaareelu klaas bi, ñu yokk ma ci wote yu néew lool. Boobu at ci ete bi yépp lañu wara nekk ci dëkki kaw yi. Damay bañ: - ci dibéer dama wara dem ci Mass te wut maam bi nekk moom kese -. Nit ku baax la woon, wotoma ak astma. Doom ju jigéen ji nàmpoon, tuuti ngir bàyyi xel, tuuti ndax jëkkër ji dañu koy ñeew ci dëkkandoo yi, mbokk yi ak baay ji -in-wor.

Ma yóbbu lin ngir raxas, ma yóbbu ko ci tànta bi Micherillo nëbboon luko moy ñu doon jafe. Moom yëgul sax baayam: benn bés-siyaar ñëw Kastrongua ngir mu artu ne dee na. « Boo dee dootu, yaa ngi lay yóbbu Cauci ngir faj (bànn bi ci butt bi) ne ko.

Bi feet bi nekkee ci village bi, dañu daan jox cër yi ci orkestar musical bi, ñu daal di koy woowe galass bu am solo. Ndiyaay Michele, musul xam ndax bëggul ko wala ndax dafa mujjee nekk lu amul fenn ci xol bu neex, mu gis ma romb ma wooma: "Concettina, ñëw ngir am glaas". Kon maa ngi jël ràndewu ngir ñam, ci jamono yu jafe yooyu, lu baax.

Yenn yoon ci ginaaw Dr. Cosentino Di Baceno daf ma fàttali benn detay buma réeroon ci sama fàttaliku. Bi orkestar musical bi daan jouer xale yi ci

mbeddi dëkk bi, dafa jéema bokk ci defile bi. Waaye ngir mëna dëggal ni ñu nekk, fàww ñu "xam" benn pàcc. Soo bégge koo firnde, danga def loxo ci biir poos veste bi. Ma topp sama ndijaay Michele ci anam yii, ci noonu la Gianni Cosenino, doomu benn jàngalekat bu ndaw te orphan ci pàppa, yor loxoom ci boppu njiit li.

Ci diggu xare bi ci Novara, amna bomb yu tàmbali di daanu. Ku nekk daw, yenn xam-xam yi jël ci Castrongia ak nun. Ci man, feet la ndax mën naa nekk ci liggéeyukaay bi. Saa yu nekk, ba noppi mu yëg li ñuy wax ci splinter yi. Xibaar bu tiis bi doomi boroom bi yor patisëri Orlando daa di xuloo itam. Yaay ji ci Domossola, ci benn xeetu ëmb ci ñeenteelu yoon, moom kese moo nekkoon moom kese ak Rosa ak Antonietta. Sama pàppa woowoon nañu sama pàppa ci Sicily ngir ñu mëna agg. Weer yu néew ginaaw bi ñu demee, mu xam ni yaayam joxoon na benn xale bu jigéen bu ndaw bu tuddu Emma, mu am saas ngir ñibbi ndax ñu ngi xaar ñu bàyyi ko ci ñeenti doom.

Li leer mooy, mu yegsi Domodossola mu jaaxle lool: Emma bàyyi na dundu ginaaw 12 fan. Ñaari fan ci ginnaaw mu dellu ci kanam. Weer yu néew ci ginnaaw - jamono la woon lu wóorul ak ñàkka dal ginaaw 8 septembre - mu mëna rëcci ci sarwiisu soldaar, mu dellu Novara di xaar xare bi ngir mujjee yegg ci yaayam. Mu ubbi benn butig dàll bu ndaw. Bés bu nekk ma dem seeti ko. Timid waaye shrewd ci at yi ma amoon ci sama xol, ma am yëg-yëg ni pàppa dafa nelaw ak benn jigéen bu sëy waaye ak jëkkër soldaar. Benn bis laa dugg ci biro bi ci kaw Piazza Bertomi. Nitu butig bi ci wetam waxtaan ak pàppaam. Ma daw ak index bi ak ci biir medium bi ngir may sama pàppa mu am yaayam bi tekki yaayam. Dëkkandoo bi moo

ma yóbbu, ci noonu la sama pàppa muuñ nima "def sa liggéey". Ci '44 xale bu maron dafa judd, ku melni moom...

Ci Badiavecchia, maamu paternal bi dafa feebar ndax cancer u biir. Ma am ndigal ci tànta bi ngir dem gis ko. Ma dem ca Castrangia, ma dem ci dex gi. Ma fàttaliku ko ci lal, jàmm. Maam ju jigéen ji mingi wéy di liggéey ci butig bi, te mēnoon na ko jox jot bu ndaw. Mu daal di teg ci loxoom benn sprig bu olive ci loxoom ngir rēbb, waaye moom amul doole, ma gēna am doole, ma rēbb leen. Bisu 2 nowàmbar, 1944 bimu amee 66 at, mu naaw dem aljana. Sama pàppa mingi woon ci Sicily. ndijaay yi itam bokk nañu ci dēj bi.

Leegi damay jot bataaxalu yaay. Ci '45 pàppa dellusi ci Domossola, sama mag ji Giuseppa juddu ci '46.

Ñeenteelu pàcc – diw, kàmb ak bët yu bon

Xare bi dafa yokk ci àdduna bi yépp, jokkoo yi dañu jafe te jotatu nu yaay ji yaay ji. Amna chance, woo nañu ko ci Sicily ci yaramu Bersaglieri, bimu amee bis yu néew ci moom ngir gis ko. Ginaaw xare bi amoon na nit ñu bari ci àll bi. Nit ñi ñu toxal seen kër dañuy faral di taxaw lu weesu fukk ak juróomi fan, waaye ci village bi amoon na loraange yu bari ci bomb yi, ñu taamu des ci àll bi at mi yépp.

Saa yu nekk, ba noppi ma dem ci dëkk yooyu. Amoon na famiy bu am ñeenti doom yu am ñeenti doom yu baax, fekk ñu ngi ñàkk ñam wi. Ma gis u ndijaay ci ndijaay yi amoon fiq yu bari te joxu ñu kenn: Jël naa ma benn bu rafet te ma indi leen. Benn ñebbe fava bu ndaw moo ma jox ndékki, ma daal di leen ci jox. Ba ci mburu mu dëgër: benn daggitu sama tànta daf ma dugal ci sama poos balaa may dem ekol, ma xaaj ko ak xale yooyu, ñu delloo ma, ñu jox ma ay fiche yu néew ngir bind, ñu def ma fo ci balansoir bi ak benn ci ñoom defar fowukaay, chaise ak lall ngir puppe yu ma yàq ak mag ju jigéen ju ndaw ji, fekk mag bu jigéen bi daf nuy def puppe yu patch.

Yenn saa muy xew, ma wàcci dem ci dex gi, jigéen ñi ko wër dem ngir raxas yéere yi ak dóóm bi, ma des xool ak jaaxle ak safara ci biir benn récipient bu am ñaari xeer yu mag. Musu ma gis liggéey yooyu ngir defar

tànta bi. Daa melni musul raxas wala mu dem ci dex gi, te kenn xamul woon dara ci yéere yu tilim te tilim lool.

Yeneen yoon ma xool jigéen ñi, ñaar wala ñetti fan, dañu tasaare canvas cér bi ci kër ga. Ñu tooyal ko, daal di koy wawal ci naaj wi di yuuxu ba mu weex. Mànk bi dafa daan wooma saa yu nekk, waaye dama doon xalaat ni duma dégg. Ci xare bi, doom ju jigéen ji -awaw mi dellu na Turin ak benn xale bu jigéen. Duñu jox cër Salvatore, ki ko jox, dañu ko jàppee ni reine. Ci jamono jooju, ñu des ci village bi, ci jamono ji tànta bi génne saabu bi, sarbet lin, plat yu waw, ndab ci taabal ak napkin ngir defar lu baax. Lu moy loolu, dañu ma defal benn surga, yónnee ma komision bi, jël ndox ci fontaine bi, ndax yónnee gan bi ndab la.

Noel dafa ñëwoon, te buñu sukkandikoo ci aaday nord bi, jabar ji ci suba gi amoon na kado bu baax ci xale bu jigéen bi Jesus dem ci doomam: serwiis bu baax ci pots ak puppe. Maa ngi kontaan lool ci moom, waaye ci jamono jooju maa ngi doon mer ndax mbir yooyu musu ma am. Ma gëna néew doole te gëna néew doole. Amoon na ay mbaxana lañu koy lekk. Danga ko wara dóor ngir biiñ. Ki sàcc ci dëkkandoo yi rekk la mën a lekke. Ñu daal di dajale xalisu norm yi waaye ngir jaay leen. Maa ngi lekk yenn ci ñoom ni ay squirrel ci àll bi. ndijaay yi jëndoon nañu meew mi ci noel ak Pâques ngir waajal biscuit yi, ñu skimmed ko ak ku bëgg di togg. tànta bi bariwul luñu koy defaree nen bi ci bëti ox bi. May faral di yaakaar ni dina ko lakk: - Nanu ko dàqe, kon bu nu amee tuuti tuuti ak ovaric ovavar (mu nekkoon xale bu góor bu bawoo Messina mu wëlbatiku ci àll bi ngir jël nen yi, ñu koy jaay ci jël xalis bi –. Mu dajale nen yi ñaari weer ba noppi mu jaay leen.

Messina bi jëndoon nen yi, amaana fekk na benn kick ci loxoom. Fii dañu wara rëbb, ñeneen kese ñoo ko mëna lekk, ñeneen ñi bàyyi leen ñu waw ci jant bi, ñu waw ci jamonoy sedd. Ci weeru oktoobar ci guddi gi, dañu defar

ay thannut yu rafet. Yenn ndijaay dañu leen bàyyi ci taabalu néeg bi (du ci plaat bi, waaye ci diwu bi daa diw, diw gi mu daanu ci leer gi) ci suba si, bimu yéegée ci ñeent ngir dem liggéey mu yewwu. Man maa ngi yéeg di bàyyi chestnut yi nima: "Gallu ndékki". Ma déggal leen, lekk leen ngir xiif, waaye xamoon nañu bu baax diw ak lu mëna waral biir bi metti. ndijaay bi yuuxu: - Dama bëgg sama doom ju jigéen, ba sax damay waajal chestnut yi su guddi jotee ba leegi -. Ci dëgg sama ndijaay ma bañ ci bëtëm. Léegi bu nekk ak ñu yuuxu, taal, taal, bi mu demee ngir mer, doonte daa tuuti, bët yooyu daldi fóódsi kanamam. Dañu tuuti woon, ñu xóotoon ni pax yu sew yi ma bañ. Ci jamano jooju, dysentër bi ak mbàq yi ñoo gëna am doole. Anunt bi yenn saa yi may jox ma ku bëgg diw. Loolu dafay wéy di dem, mu gëna xëm ngir gëmloo boppam... ci la tàmbalee ci "IOritu": - Mazzai ab pagana quenunnu graxu, ù ù u mazzu bu sugnu chretien yépp. Odiridì Senu, O Mercuridì Sinu, O Giudì Senu, wala Vinardì, wala sabutu Sentu, Matée du Jurnu bu Pàques u Viermu Stradudu Straudu Straudu Straud.

(Maa ngi ray benn worm bu rëy bi ñu ma pagan, leegi maa ngi koy ray ni man maay chretien. Ci Talaata bu sell bi, ci alarba bu sell bi, ci alxamis bu sell bi, ci Samdi bu sell bi, Samdi bu sell bi, ci suba bu Paques, ci suba bu Sorma Sorma daanu. ci Alarba bu sell bi, ci suuf).

Xamuma numu mëna dundu.

Fii dañuy ubbi ab parantese.

Ginaaw ay at yu bari, metit wi ci biir bi daf ma jàpp. Dama dem defar rayon yi ak masin yu yaatu ni néeg. Ñu jox ma liir bu weex ngir xam ndax amna benn ulcer. Li leer mooy dara gisu ñu dara. Radiologue bi dafa wax ni daa gastritis ba noppi may ma ay palliatif ngir wàññi metit wi. Ma dem ba mënu

ma reesal benn kuddu bu mag ci ndox. Lu tollu ci juróom ñatti fukki at laa amoon. Paolo, xaritu Armando di Piaceza, daf ma wax ma yóbbu ma ci specialist. Ci Dr. Mazzeo la joge itam. Jumtukaayu gastroscopie bi mënul dugg ci boli bi. Doktoor bi niko, "Xamuma ni ñuy muccal jigéen ji." Nit ñi defar gastroscopy génn ci néeg bi ak seeni tànk. Maa ngi ci biir ak Flebo. Doktoor bi bindoon na ma li ma toppatoo bu baax ñaari weer. Ba ma delloo jumtukaay bi mu delloowul ba léegi. Leneen sax mu gëna am doole ci diiru ñetti weer.

Juroomi weer ci ginnaaw, ñu njékka dem seeti jumtukaay bi, ñu tàmbali di dugg ci pylorus bi. "Kéemtaan!" Dr. Mazzeo neena. Dindil tub bi, daf ma laaj lu bari lu ma mēna xam ndax amna lu bari luñu ci mēna wax wala lu ko waral. Ma tàmbali di jooy: "Dina nekk diw gi Zizì jox ma saa yu nekk, ginaaw ga ma dem ba noppi ci luu". Doktër bi daal di teg loxoom ci kawar gi: "Yaw? Te yaa ngi dundu ba leegi!". Wéyal toppatoo bi saa yu nekk, ba noppi ma baamtu gastroscopie.

Di sant Dr. Mazzeo mi muccal sama dundu leegi ginaaw at yu bari, mēn naa lekk ñam ak garab yu bari.

Bimu amee ku ko woowe ci balkon bi, tànta bi daal di koy tēye. Ñu daal di digal ko mu jël benn kaasu Ferrchino. Mu gëmloo jëkkëram mu jënd ko, ci suba, mu jox ma benn kaas.

Rax ci dolli, ci kër gi, superstition itam dañu koy jiite. Ndaw si dafa yàgg a am boppu buy metti, mu wàcce ko, waaye li ko waral mooy kenn ci bētu bon bu bon bi. Jabar bi dafa wara tēye ko: mu jël benn plaat ak ndox, xorom ak diw, mu tàmbali ci Pricyntu ngir metital bi: - Ogliu Biridittu, Ogliu Santissimu, Ogliu Santissimu, ci kër ga, Ogliu, Ogliu, Ogliu Biridito Fatori ak Scaccia

Stud Mammucca... (Gor, Oil Oil Oil Mosta Enter, nga dawal bët bu bon boobu, diw bu barkeel bi defar bu baax ba noppi di dawal Seytaane bii...).

Bu ñu barkeel, diw, di yaatu, dindi, dindi leen ci seen ngëm, bët bu bon bi. Ginaaw bi ndox mi defee ndox mi ci ñeenti koñ yi, boppu bi di ko romb.

Ngir faj gaañ-gaañu ci petrol, cobwebs yi dañu ànd, ak yàpp ngir defar bong bi. Boobu njaxas mu tiis la woon, ci ñoom, mënul ñàkk! Ci suba gi ñu jox ma benn kaasu ndox ak Magnesia. Ginaaw loolu ma def lépp lu ma wara dem ci sedd bi ngir génne sama bopp. Bima yemmee ma yónnee ma benn jigéen buy fo luxus: ak benn buum mu ma natt ci bopp ba ci baaraam, ak benn loxo bu tëdd. Benn piyees dafa mujjee ñàkk, mu daal di koy yuuxu ci at moomu.

Su fekkee ci seen wàll la fekk yi gëm nañu Yàlla, ci ñi gëm Yàlla, ci Madon. At mu nekk ci 8 septembre, dañu daan dem Tindari, ci barab bu sell bi ñuy jox Madonna bu ñuul bi, lu tollu ci ñeent-fukki kilometre. Dama wara am juróomi at ma wara def pencum.

Ci jamono ji pilgrimais yi dem ci Sanctuary of Tindari bis bi njëkk, tànta bi dafa def etiketu (slippers) ay rag. ndijaay bi daadi dem rëbb ba noppi yóbbu benn wala ñaari lëk yu àll ngir togg. Ngir mëna am gis-gis bu baax, tànta bi itam defar nañu ubergine yu bari yi. Mu seet boppam ba noppi raxas kanamam ci benn piyees. Ci noonu way wi di «fu Zazàn, sama taar» bi dafa nekkoon ci baat bi ma daan woowe "Zizì".

Tambali nanu ci Tindari ci diggu fukk ak benn ci guddi gi ngir dem fajar. Dama sonn lool ci sama néew doole, ma laaj lu bari lu bari ndox mu sell, waaye jëndu ñu ko ci stall yu melni yeneen nit ñi yépp: ñu ngi wut benn fountain bu nekk ci eglis bi ndox mu tàng mi di feeñ ngir mëna def arsura bi. Bu ñu sukkandikoo ci cosaan, chickpeas yi, ñebbe yi ak kanelline yi jënd, ñu dem ci mas bi, Madinuminuzza bi, ci genn gi nu daje ak sunuy mbokki waa

dëkk bi. Ci midi, nu dem lekk ci suufu garabi olive yi ci wër. Maa ngi doon metti lool, bis boobu daa musa am ñam ngir lekk ngir am lu baax ci kanamu samay xarit. añ bi dafa laal benn lëk buñ lakk ci fuur bi, ni ndijaay bi amul benn njariñ ñaari guddi balaa muy dem rëbb, aubergines ak poobar yuñ defaree ay poobar, ay raisin ak ay biskuit yuñ defaree seen kër. Ngir ñibbi seen kër, dañu jël benn jumtukaay: oto wala fas - fas. Maa ngi doon xool, ma bàyyiwaat ma dem ci ginaaw. Su amee ndijaay bu mëna dem ci fas, luko moy dañu doon metit.

Juróom ci chapitre bi – yow yi

Waaye itam ci wàllu diine, nekk sama ndijaay bi ñu bind ci benn yoon, amoon nañu wareef ngir nangu ak jukkoo ci Dibeer ci eggaliis bu San Giorgio. Ci suba si, xew-xew boobu amoon na juróom ci suba si, njéggal gi njëkk a xëmloo góor ñépp ci chapelle, ginaaw ga mu tàmbali ci xiiru jigéen ñi.

Bimu laal tàntaam bi, mu sol mbubb mu ñuul, sol mbubb mi ci wetu grate bi ngir muur boppam ci nimu gëna mëna: dafa melni dafa wara defar chamomile. Mu tontu ma, ci la: "Leegi mu nekk ci yaw - la waxma. Doonte dama bëggoon def confession ci at mi mënu ma. Aut bi firndeel ma: - Jarul nga def Boroom bi, benn yoon ci at mi, luko moy jarul nga jël host bi ndax mën nga bàkkaar itam ci say bët -.

Ci juróom ñeenti Mass bu sell, Communion ak ci saasi ci kër. Ni ñu ko daan defee, ndijaay bi ndax ay sabab yu bari, sëqëtu sëqëtu sëqët dafa ñëw ci moom. Seeni ñàkka mëna ñàkka am: sudee bis boobu dañu ko wara soxla ndax yenn sabab, mënul tufli, luko moy ñu sànni Boroom bi ci gémmiñ. Su amee musiba mu am, dafa jël bakkan bi ci biir, mu tufli ko ci biir, daal di wane liquid bi ak ndox ak suukër. Ci ayu-bis bu sell bi, nu des ci village bi guddi gi ngir dem ci sermons yu monk bi. Alxamis yi defar nañu leen, ñu defar benn patinu biscuit ci jëmm yu bari ak nen yu dëgër yu am ndox ak ndox ak aneelline. Suba ci suba si, Digiuni dafa dem seeti eggaliis

yu blé yi, ginaaw ga ñetti xob yu nephella (ñax medikinal ak parfum bu tar lool) ñu wann ko bu baax ci at mi yépp.

Ci bis bi, dafa wara liggéey ngir moytu gaañ-gaañu Jesus, su toggee puso bi, su gisee boppam, dafa am risku bu metti ci yaram wi, ak ñoom seen. Ci bis boobu ma boole ma, jëlu ma sax ay baril, luko moy Jesus yuuxu. Ci fukk ak benn ci samãs amoon na Mass bu jàmm ak dekki. Doom yi yépp indi nañu pitax yi ngir ñu am barkeb saraxalekat bi, ba noppi lekk ko. Musu ma mëna jël sama bannex ndax dama wara wéy di nekk ak ñaari nen ngir tukki ekol bi ñu amaloon ci talaata ginaaw Pâques. Dama ko wara jox jàngalekat bi. Ci bis Pâques, dañu ma jëndoon ab avion bu am pasta, gëna néew luñu koy dugal. ndijaay bi dafa doon leer lool ngir xool dàll yi mu am ci poel bi ñu defaree ci safara bi. Bu njëkkoon tàggu nag xam naa ni ab liggéey daa jeex di ko fey, mu digal ma: - nga laaj ndijaay bi ndax indi nga xaalis bi -.

Man ak moom dañu ko daan bëgg ni ñaari jaam ba keroog ñu koy toxal, mu jox fukki liere ak juróom ci man. Sama xaalis mënul ko dugal ndax dañu ko bëggoon ngir bànk bi. Ma wax tànta bi ma bëggoon fo. Ndaw si nangu ko ndax yaakaaroon na am ndam. Mine nekkoon na. Ci dëgg, ma yëg ni dama am doole ci sol sama àndadoo: dañu amoon jupe, waaye bëggu ñu woon tànta, te dañu ma digal ma indi yéere yu mat. Ku nekk dafa sol sock wëtteen yu weex, maron wala baxa, dama daan tëdd ci socks yi mu defaree orange bi, tint bi gëna néew ci yeneen yi. Ma indi leen ci wóom ci elastik, waaye jafe-jafe bi gëna mag mooy, amul tànk, ñu yegsi ci tànk bi. Ma jël ñaari sock yu gàtt ci kaw ak aspekt. Maa ngi doon beddi lu doy te dama wara wuutale sama bopp ci yéere. Ak juróomi mbir yi ma xalaat jënd ñaari sock yu baax yu ma doon sol ci suba gi balaa may dugg ci klaas bi. Bis boobu dañu tëj butig bi. Menü ma ñibbi ak xaalis bi ndax tànta bi dina leen fekk. Ma xalaat ni dañu leen nëbb ci suufu xeer wi ci piste bi. Guddi gi dafay

taw ak di nekk ci këyit, dañu leen di tasee, ndax ci suba gi ma gis suba si, ma gis leen ci suba si.

Ñu toog fukk ak juróomi fan, tànta bi laaj ma ndax ma jël ndam li. Du ci dëgg, ma tontu waaw. Xaalis boobu musul a ñëw. Aljuma bu sell bi, ci jamonoy procession ngir sargal Madonna Adolorata, mu daje ak jàngalekat bi laaj ay leeral. Dama dee ci gâce. Dëgg la, xamu ma lu nekk, moo tax ma jël ñaari dog ci tànta bi ci suufu xool bu metti bi. Bi may jàngi ekol, dama daan dem ci sama xol, waaye daa am njariñ yu néew. Kenn xamul woon ma, te saa yu nekk dañu ma gëna dooleel, ndax sama yaay daf ma yàgg a jàng. Dama daan baax ci muus mi, ba bis bi màndi bi di dellu ci dëkk bi, mu am ñatti yoon, baayima bi daal di jël benn piyees ngir feed. Mu jël benn musket, soldaar yi bàyyi ko ci àll bi. Ci man, réccu bu rëy la woon.

Bi ñuy dem, ma dem ngir jàpp peppu blé, wjiroom bi desoon ci jamonoy dëkkandoo yi, ma dugal leen ci benn saak, yóbbu leen ci moulin bi ci wetu dexu Mme Tinder. Ma indi fa farine bi ca Novara ci doomi bajjanu yaay ji, mu nekk jabar ak ñaari xale yu ndaw, ci suba si mu dem defar benn ci àll bi, daal di taal fuur bi ngir defar mburu mi ngir ñi ci nekk. Ku koy yóbbu fa farine ak tuuti mburu ngir xale yi.

Ci weeru septembre bi ñuy wax fig yi, ma yéeg ci garab yi, ba noppi feeñaat meññeef yu neex yi ci dugal leen ci pañe cante ñu tëdd ak benn crochet ci car yi. Fippu yi dañu leen dagg ba noppi ñu bàyyi leen ñu waw ci jant bi. Ginaaw ay fan yu néew, ñu waw. Ñu ngi ko dugal ci ay pañe yu mag ci hiver bi. Ci jamono yu rafet yooyu, Mme Maria, dëkkandoo bi dendoo, di waajal figg yu wow yi. Dama fa faral di dem wut ko. Moom mooy yaay ji am doom yu bare. Benn ci ñoom, Carmelo, dafa doon epileptik. Saa yu nekk, ba noppi gisatul. Yaay ji am jaaxle bi dafa ko doon wër, te daanaka neex nama ma ànd ak moom.

Bi ma jaar ci juroom bi grade, jàngalekat bi laaj na waajur yi ñu yóbbu ci sinemaa ngir gis filmu bi "Alpine bu ndaw bi". ndijaay yi: "Danga gis jonk yooyu duñu dem". Sarxalkat bi ci kanam daal di dégg ne: «Da nga ko yónnee, gisuma ko sax». Ñu toxu, ma mëna dem.

Benn kofre la woon ci yaay ji ak bonbon yi. Ma indi yenn ci ñoom ci ekol bi. Jamonoy xiif la woon, candi yi itam amul woon. Sama mag ju jigéen ju jigéen ji jàngaloon na ñeenteelu bi may nekk juroom bi. Mu laaj sonndeel yi ci xale bu jigéen bu gëna ndóol, ma bàyyi leen ñoom ñépp.

Ci atum 1945, sama pàppa dellu Domodossola. Ma gisaat ko ci weeru awril 1946, sama yaay di xaar doom.

Samay waajur ak samay waajur ci fukki fan yu neex la. Damay faral di dem di wut maam yi ak ndijaay yi, moo tax ma lekk ci coobare, di naan ay xool yu bari ci maam ju jigéen ji leen jaay. Ci gàttal, sama yaay dafa béggoon ma yóbbu ak moom ci Itali, waaye tànta bi dafay wax saa yu nekk, mu koy gëmloo mu bàyyi ma ak moom. Maa ngi jaar ci juroom bi grade, saa yu nekk ak jafe-jafe ndax sama fragility. Xebaaru juddub rakk bu ndaw ba ñëw ci bés. Sama xol seddna, waaye maa ngi jéggalu ci jamono jooju, sama bannex ak metit. Amaana loolu moo waral jàngalekat bi daf ma jàppale doonte ubbiwul gémmin ci examen yi. At boobu réew mi dafa taxawal benn wàll ci gymnasium, daanaka samay àndadoo yépp waajal nañu def examen ngir dugg ci. Ci man amul woon benn mën-mën: ndijaay yi dañu leen doon wax ni nag yi kese ñoo daan jaar ci xeetu ekol boobu. Booy seet, ginaaw bi gymnasium jeexee, benn ci ñoom dafa wara dem Messina ngir ñi ko gëna mag. Samay waajur dañu waroon xalaat yónnee xaalis téere yi, duñu def benn xaalis. Ma wéy di jooy ndax béggoon naa wéyal sama njàng. Ginaaw loolu ñu may ma mëna dugg ci liggéey bi ci diiru ñaari at, muy xeetu liise bu néew doole bu yàgg ñaari at. Ñi gëna néew doole ñoo fa dem, ci anam

wumu mëna doon, nangu naa ko. Bi may dugg ci ginaaw, suba ak ci ngoon, ma dem ci njàngale mi. Daara jaa ngi jaxaso: góor ñi gëna am doole ñu ngi yëkkati seeni loxo ci njiitu liggéeykat bi jàngal math, ñoom itam dañu leer ci janngalekat yu Italien yi ak Français yi. Jigéen ñi, liggéeyu kër yi ak xalaati mbay mi ci góor ñi. Ci dëgg-dëgg, amul lenn luñu ci jàngee. Sama benefiis bi neexoon na lool, ba noppi di mar bu mag ngir jàng.

Laata at mi di jeex, jàngalekat yi dañu nu waajal ngir ñu jox leen benn teyaatar ci saraxe. Dama wara feeñ ci sama yaram ni scugnizzo. ndijaay bi amul ndijaay, short yu gàtt yi ñàkk nañu. Bima ko wax tànta bi daal di wax ni: “Danga wara def Cauzi bi”. Ñàkkuma sama xel, waaye ma dem ci jabaru Barbieri Liezza ngir ñaanal dàllu doomam. Kon ci guddi gi ñuy jàng, maa ngi soloon ni scugnizzo, diggante applause yu bari ak ñàkka am ndijaay, te loolu mooy xew-xew bi nekkoon ci mbooloo mi.

Li leer mooy ñaari at yooyu weesu, ma jeexal ekol bi ba fàww ma xalaat ni man maay ñàkka xam ni man ak lu ëpp li may njëkka def.

Chapter Sestos - Vossia baale ma (Le leeru biddiw yi)

Bi sama yaay ñëwee ngir gis ma ak pàppa bi ak sama rak bu ndaw bi ma njëkka gis. Bima gisee kanam gu ndaw gi daf ma neex, te dinaa fàttaliku bis boobu ni benn ci ñi gëna rafet ci sama dundu. Samay waajur fasoon yéene yóbbu ma ak ñoom ngir dellu ekol, waaye tànta bi ci fukk ak benn yoon ci xalaat bi: dina may yónnee ma nekk ab standress ci ni ñuy jàngee jënd ak jaay bu baax. Noonu la xewoon, ak sama coobareyu. Samay waajur dem nañu, ma des ci Sicily melni ku dof. Ginaaw loolu amatuma jàmm, te saa yu nekk damay jooy ci nëbbëtu. ndijaay yi dañu wax ni sama bopp du ma bëgg ni ñoom, moo ma yar ni doom ju jigéen (pay doom ju jigéen dina romb sama metit). Benn bis tànta dafa joge ci toggu bi gëna baax ci réew mi, foofu la sama yaay jàngoon, mu laaj ma su ma ko jëlee. Semitress bi tontu ko ni amna juróom ñatti xale yu jigéen te mënul yokk nimeru bi. Bis bi ginaaw tàntaam bi indil ko ay nen ngir mu mëna ko gëmloo, mu ni ko: - Ma xoolaat ci benn weer, benn ci jàngat yi mën na dem Turin ak barab ngir sa nephew des fa amul benn fayda -. Ginaaw benn weer, sama tànta daf ma yóbbu ci labo bi. Soxna bu ndaw bi, bi weesu benn meetar ak genn-wàll ci kaw, dalal ma: - Baax na, dinaa la jël ndax danga metti, maa ngi xalaat ni danga taamu ñëw ci man, moo gën ngay nekk ci àll bi ak sa tànq -. Doyul woon ñu xalaat

loolu. Ca ëlëg sa ci 8 ma dugal sama bopp. Mu tontu ko ni, "Turu laboratoire bi mingi tàmbali fuck." Jaar-jaar bi tàmbali dima xeeñ. Ma tàmbali setal ndax mën naa ko defar. Dama tuuti woon ci biir, dama amoon fukk ak niaar, waaye ma wane juróom ñatti.

Xamuma woon ni ñuy raxasee suuf: ci dëkki kaw yi, dafa nekkoon xeer ak ci dëkk bi, foofu la tàyyi, tàyyi bi musul ko raxas ngir baña lekk. Ma jéem a def sama kàttan, waaye supamtre bi jox ma mbaam ndax ma raxasuma bu baax. Bi ñuy yegsi ci liggéeykat yi, ñu tàmbali liggéey ci sabab bu bees bi (xale). Ñoom ñépp seetaan nañu ma ak ngelaw lu bari. Ma yëg seen wax, ma daanu ci niir yi xamu ma lu am solo ci dundu. Saa yu nekk, ba noppi ñu jox ma ay liggéey yu néew, mbir yu ma defoon, saa yu nekk ma mëna jàng. Amoon na benn wàll bu baax ci bis bi: ci midi, ma baña dellu ci àll bi, ma lekk ci kër ga, ma tasaare ab napkin ci kaw taabal ji, ma am weer, buteelu ndox mi ak benn plaat. Ci gàttal, ngir lekk mburu mu dëgër ak fromage ma jéem na defar taabal ji ni nit ñu bari. Bima ańee dem ci sama dëkkandoo bu ma gëna mag jiroom ñeenti at ci sama yaram, te daa am lu melni. Jàppale na ubbi samay bët ci sama kanam. Yaay ji dundu ak moom, benn mag bu jigéen bu am tànk yu ñay ak beneen bu metti.

Yenn saa yi, dañu ma invite ma jël benn plaatu supp. Samtre bi laaj ma ma jàppale ko mu defar brodëri tombi ñaw ngir yéere xale yi. Bima amee jafe-jafe ci naqar, ba noppi ma bàyyi liggéey bi ci ñaar. Beneen yoon ma jël dóóm brazier bi, daal di koy ji ci eskalier bi. Ñu ne ko : Kàddu Awa Eve ndey? Ce Pigliaiu u Morbo? Fi nuy mujjee xamante ak man, baal ma.

Yenn saa ma joge ci nun yi ci orphelinage Antonian ngir fo ak ay mbokk. Dama leen di yëgloo tuuti ndax dëkkoon nañu seen bis ngir ñu mëna dem. Dañu lekkoon ak taabal ji saa yu nekk, ba noppi ñu fowee ba noppi mujjee nekk ci jamono yu taxaw, ñu jox seen bopp njukkal Yàlla. Ma xalaat: -

wërsëg, amatu ñu ay waajur waaye ñu ngi dëkk bu baax ak nun, fekk maa ngi am ay waajur waaye maa ngi leen di forse ma dëkk ak urse yii ndijaay -. Su amul seen xam-xam, ngir moytu ñu laaj benn laaj bu am doole, leegi, ba noppi ma dem wut tàntu paternal bu dëkkoon ci village bi. Ma ñaan ko mu yónneema benn bataaxalu kuréel bi, ma bëgg ma yóbbu ak ñoom.

Ci weeru nowàmbar ci at mu nekk, ñu yóbbu ma ci Fair bu mag bi, ñu am ci Piano Vigna. Ci barab bii, maam yu mag yi dañu taxawal benn canopy, ñu defar yàpp ak saucisse yuñ lakk, ñu boole ko ak kaasu vin bu baax. Ci man, mën naa nekk occasion ak mbokki paternal yi, nga lekk yàpp bu baax ak naan gasot bu am melo, xoolal stand yi ak jaay brazier, lantern, crock pots, ñeenteelu ak bumbaelli.

Ca ëlëg sa nu dem Badi Vecchia ngir màggal Sant'ugo, mass, procession bu ndaw, ginaaw ga nu nekk ci bitiku maam yi ma jox saucisse, mburu ak gazeth, ñu tëj benn butéel bu tëju ak benn bal ci biir.

Benn yoon balaa Noel, nu dem Messina 3 fan. Nu ngi nelaw ci mbokk. Dafa tuutiwoon lool ci man: mu wax ndijaay yi sàcc nen yi ci benn baykat ci marse bi. Jàngoon naa catekism bi ñu warul sàcc. Ak doom ju jigéen ji ci guddi gi nu dem ci benn góor gu tabax ay figurine. Ndigal yi ma jox xalis bu bari, may nañu ma xalis bu bari. Ci kaw taabal jiñ maye ci Castrongia ma mëna tabax benn scene nativite. Asparagus ak yenn bow yu wëtteen ma defar benn néeg. Guddi gi ma bânneexu ci jawwu ji ñaari làmp yuñ defaree ay coppu yu amul dara yuy seey ci diw ak benn buum ci wetu xale bu jigéen bi. Ba ci ndijaay bi Michele nanguna xalaat bi, bëggoon ma neexal ma: "Ntoia, mu puus ñaari figg yu Inde", tànta bi daal di leen yóbbu ci seen lal bi ñu leen denc.

Bi may bàyyi nelaw ci Novara kese, ci jamonoy Novena noel ma dem ak sama dëkkandoo Antonieetta ci liggéey bi ñu daan amal ci 5 suba ci Eglis

bu Annunziata. Ci suufu eglis bi, sacriste bi dafa jox toogukaay yiñ fay. Nu yóbbu leen ci kër. Bi ñu delloo ci Caroline, toggu ingénieur bi, ci liggéey bi ci suba si teel ci suuf. Boobu jamono mu dem ba jël ndox mi ci San Francesco ci ñeenteelu palaas bi, ngir feesal tanku dénk bi. Mu ne: "Caùsi, xaar fii, maa ngi dem xool ndax góor ñi dañu jëm ca kanam ci guddi gi, kon def ndékki". Daanaka musul delloo dara ci loxo. Ma woo Antonieetta mu yéeg ba noppi taal brazier bi. Bi Caroline gisee leneen lu mēna lekk, ma dem ci waañ wi ngir jël benn mburu mu dēgēr ak benn kaasu ndox mu bawoo ci "bumbaello". Ba ñu taxawee 8 ngir def center yu am lem, ci noonu nu tàggée: Ma dem ci labo bi, Antonietta ci kēram ngir jàppale yaay ji nekk doom ju jigéen ji am 8 rak.

Ci Novara kese laa yēg benn dēkk. Bi may dem di wut maam Turi ma raxas weer wi, mu jox ma "ci Sna" (pan bi). Ma dem jënd wewu wewu wewi. Ma jënd itam solvant bi ngir dindi ko su ma yēgee ni dinaa daje ak ndijaay yi. Dama jēfandikoo borotalco ngir nekk poudre kanam. Alas: benn bis laa ko bàyyi ci kanamam, ma toog samay jafe-jafe, saaga ak saaga. "Fan nga fekk xalis bi ci junk boobu?". Te it ne: "Bu ngeen gisoon ni luwe la?". Ci jamano jooju, dēkkandoo yi toxu nañu ci beneen dēkkandoo. Benn bés dañu may woo, ma dem ca xaraf yi. Mani ko, "Amul xalis...". Ci lañu leen tiffitu. Ci guddi gi, ci ngoon, laboratwaar bi ngir am spectacle bi: gorgaan yi ci trapez bi, xale yi ci fas yi, ñay yi, ñay yi, mbir yi, mbir yi duñu musa gis. Li leer mooy dama wara am 8 fen.

Biñu demee fan yu néew, bi may dem Castrangia, ci San Salvatore, ma daje ak yaayu benn xale bu jigéen bu fees dell ak lujum yu baykat yi jënd. Mu laaj ma ndax mēn naa dellusi ci village bi (ngir xalaat ci jamono jooju mu jéema ruslu dem ci kaare bi ak sac bi!). Ma nangu, di xalaat dajale xalis ak tip bi. Waaye liy ñuul ci soow mi mooy mu am jafe-jafe ci kēram, mu am ñeenti tigde yu Amerique. Duma ñàkk sama xel. Ma jël benn lira ci jaay

benn centre ci benn jigéen ju jigéen. Ma tabax pinokchi cardboard ak t ànk ak loxo yu am ètt. Yenn xale yi j ènd nañu leen ci ay cent. Beneen xalaat bi mooy: sol lunettes ngir xale yu néew doole yi. Maa ngi doon w èr bonbon yu bari melo yu leer ci kanamu baar yi. Ak suuk èr bima dagg ma dagg kadre bi, ma m èna defaraat yeneen cents. Ginaaw ñaari weer, ma m èna delloo 8 lire.

Maam bi ak jamono yu weesu yi, asthma bi ak hernie bi mu indi ci juróomi at, dafa j éema dindi boppam ci àll bi, ndax doomam bu jigéen bi daanaka musul dem seeti ko. Ñaari weer yi ci ete bi neexoon na lool bi doom ju jigéen ji - ci la bu bawoo Messina ñ èw: dafa raxas lin bi, ba noppi di féexal k èr gi ngir setal ko ci lépp lu ñu dajale ci at mi.

Bi nu dajee mu ne ma: - Sa tànta lu g àcce la, doo man a def g óor ju ñ àkk mu sonn ci sudige bi -. Guddi gi ma dem di ko xamle, waaye tànta bi di ña ñ rakk bu jigéen bi - ci yoon: - d èkk la, m èn na xalaat ci limu b ègg -. Ma tontu ma: "Mooy d ègg, ma gis raxas gi mu def: mu raxas ak asid bi, ba noppi mu dellu ci shinyy. Ci jamono jii, daf ma jox benn xuloo ndax mbir yooyu m ènul wax, te dama doon def lu baax.

Benn bés, maam ba ma may jox xalis, ma j ènd benn téere way bu jigéeni labo bi di wax. Yenn saa ma ko m èna n èbb, waaye benn guddi amuma woon jotu ndijaay bi, te ndijaay bi dafa tàmbali blaspheme: - ba ci pigs yu bon yi, leegi yaa ngi nekk njiit -. Ci k àddu yooyu laa koy defaree ci kanamam balaa mu koy def. Ci kanamu sama fippu, moom mi nu gisul, mu w àcci ci sentiiru p àntalon, daal di may d óor ak doole. Lu tollu fukk ak ñ etti at laa amoon té waxtu lau wax soxna si: - Xamoon naa ne ku jigéen ca Itaali day tambali, ànd ak sa bokk ci réew mi te y óbb ko ak moom ak i waajuram - . Ci noonu ma amee mb ègte, ma f àtte metit yi baril yi ma j èloon, ginaaw ga ma dem toog ci neexal bi. l ènd èm gi tàmbali w àcci, ma xalaat, ma gis

lëndëmu guddi gi dugg ci car yi garab yi ak ngelaw lu sedd si wàcci ci dex gi.

Ma tëmb ci walnut ba noppi nelaw di xool niir yi. Ma gis lu bari, ay gént yu bari yu am melo. Ab rureze bu woyof dafay toppatoo sama kanam. Ma ubbi samay bët, bëgg naa barab bi ma yàgg a bañ, te gis naa ni dafa am solo lool ci leeralu biddiww yi kese. Maa ngi bàyyi sama bopp dem ci réew mi, maa ngi xalaataat. Bàyyi gu melni benn fluid bu yéeme la dugg ci sama ndaw. Duma woon doom ju neex. Samay tànk dañu rësoon, ndax dañu dox ci kaw dex gi, waaye sama yaram yépp, ba ci ruuh gi, leegi dañu ko jëfandikoo ngir dindi lépp lu mëna melni lu neex te neex. Waaye maa ngi wax ni nelaw yu gàtt ci guddi gi neexoon na lool, te musu ma ko gisaat. Amaana loolu moo tax ba leegi maa ngi koy fàttaliku. Ci saasi benn loxoom daal di teg boppam ci sama mbagg, Antonia ñëw ci boppam, ci saasi mu daal di ma xëcc: "Nanu ñibbisi. Bi ñu yeggee fa, dinga foon loxoom ci ndijaay bi, nga wax ko - Vossia baale ma - ." ! Noonu la amee.

Guddi gi ma dellu ci guddi gi yépp, ci guddi, mënu ma nelaw ba noppi ma toog ay waxtu di xaar bis bi di xaar bis bi. Suma nelawee ci sama nelaw te baña xam sama bopp, ci saasi ma dem ci benn woote wala ci junction de conscience, loolu moo ma laaj ma tiital ak metit, ma jox ma garab. Dama toogoon ci jamono ji ak bët yu ubbeeku yi di xool monstre yi lëndëm guddi gi di xoos ci miir yi, te amul doole ngir def dara, ma jooy ba noppi jooy. Waaye du doon xuloo, leneen la ma mënuwoon woon a gis. Ci ëlëg sa demuma ci labo bi ndax sama yaram dafa niroo ak benn këyit bu bari ci géographie, kon dafa fees dell ak ay metit. Bima demee benn ayu-bis, ginaaw bima tàmbalee di waxtaan ak moom.

Settimo - Emilia

Ci Dibeer ci ngoon ma dem ci orphanage bi ak sama xarit: benn nen dafa wax Evanjil bi ci anam wu rafet, am ay kaf yu am solo. Neexal na boo ci def ci waxtu wi, ci bannex. Benn bis mu wax nu ni bishop bu Messina dina ñew ci weeru oktoobar ngir firnde yi.

- Boobu sa loxo mii bëgg sakramentu bii, kon ma di ko déngoo ak Salvatore Abbades, xawi ma koo yëkkati.- Xàndarowuma lan laa war a def, ma siy yëkkati sama loxo. Biñu demee fan yu néew, ma wax ko Zizi. Dafa ruslu ko: danga wara xool benn godmother. Doom ju jigéen ji tuddu Miss Rina, di jàngalekat bu ndaw. Naka lañu ko mēnee laaj ? Ca ëllëg sa dem kēram, ànd ak moom. Bisu 9 oktoobar, 1948 ci ngoon, ma dem ak samay xarit ci Eglis Matrix ngir nangu. Ca ëllëg sa ma dem kër Yàlla ca njël, bi ma may ma ab milayma filligeree ak ay xol. Ma tàmbali bég. Ci 11 nu dem ci mbooloo mi. Biskop bi yegsi na, tàmbali màggal Mass bu sell bi. Ci diggante bi nu boole sunu bopp ci centre central bi ak benn-benn bimu nu firndeel. Ginaaw mass bi, ndijaay yi joxe wuñu benn kafe gu mag. Duñu ko nuyu ci woo ko "commare".

Maa ngi fàttaliku bi bi nuy gane ca Castrangu, laata ñuy yegsi Castrangia balaa ñuy yegsi ci dëkk bi, ci dëkk bi amoon na chapelle buñ jagleel Musalkat bi. Zizi taxaw ab diir ba noppi wax ak baat yu kawé "jamonoy

yaay, oh yaay...". Jàppoon naa ni ñaan la. Bi may màgget, ma xam ni, ci noonu mu woowe yaayam ki génn àdduna, nekk semetery bi nekk ci kaw chapelle bi. Musu ma dem seeti bàmmeel bi ndax Zizì dematuma woon sax ngir màggal sell yi. Xamoon naa ni ci jamono jooju nit ñi jëndoon flër yi ci Miss Signorino ci barab bu tuddu "Fussadello" ak daanaka ci procession bi ñu dem ci bàmmeel bu seen mbokk. Bima laajee Zizì: "Lu tax dunu dem seeti sa bàmmeele yaay itam?".

Mu tontu ko ni dina am jàmm. - Bul a wax "yaay - yaay" su fekke ne bëggoo leen indi sax ab tóor-tóor. - Ci kàddu yii daanaka demna. Nu dem ci Fussadello ngir jënd ay chrysanthemie. Ci bésu sell yi ma dem ngir woo maam Turi ngir nu ànd ak bàmmeel bu "Yaay yi", ci man sama maam bu jigéen. bàmmeel boobu dafa waroon defaraat ko bu yàggul ndax ci jamonoy xare rek, bomb bi kese moo daanu ci bàmmeel bi.

Doonte amnaa sawar ci am beneen xeex, samay xalaat demna ci samay waajur guddi ak bëccëg. Bi may nekk ci labo bi dama doon jéema yàq sama bopp. Ma tàmbali jël ñam ngir togg: Dama defar ovacies yi ngir sangl yi, ma jël fer ci kèriñ bi. Bi fer bi tàngoon, jigéen yu mag yi dañu tàllal piyees yi ngir defar yéere yi. Soo ko bëggee tëye, dañu ko jëfandikoo ngir teg ci catu piombini bi diggante ñaari fettuccie. Ma dem jënd ko ci sama boroom bi jaay rifles. Dañu doon tombi ni ma wara dalal ak marto bi. Yenn saa ma jël samay baraam... Ci jamano jooju Mme Orlando wéy di fay njàngale ngir xale yu jigéen yi. Maa ngi toogoon fu sori waaye dama bëgg sama nopp ngir xam dara ci njàngale yi. Bi ndijaay yi waxee ni dina ñu dem Fantina ngir wut "commare" ak "xeetu", ñi ñu ñëw Novara ngir komision yu am solo yu ñu nelawoon ci nun. Bi Comare laajee Zizì "Nga nga am?" Ak zizì: - Damaa mën a gis bët yi, xéy xàm ma - (maa ngi namm gis-gis bi, fattewuma).

Ak tip bu maam Turi bi ma def ngir jënd benn piyeesu tissu wert, ngir natt sama mën mën, ma def jupe. Bis bi ñuy dem Fantina ñëw (ñaari waxtu dox). Nu jog ci 4. Dama bëggoon jaaxal Zizì def sama jupe. Dafa jegewoon lool ba mën ma dox. Ba ñu ko gisee, ñu tàmbali wax ne: -Nu ngi koy màgg ba leegi, bi mu tàmbalee nekk look bu réy. Daf nuy xuus. Maa ngi leen di yar: "Lii bëggul, soo ko bëggee noonu la, luko moy, yaw itam dina la jox!" Waaye ci sama xol laa xalaatoon "nan laay jaar ak jupe bu ndaw bu mel nii...". Waaye, yegsi nañu ci sa dem. Komare bi laaj na fima defar jupe bu rafet nii. - Sa Fii Illa - (mu ko def) Ziz ko tontu. - Bu ñu waree jënd lu nu ñëw ci --. Gàddta mbekte...

Yenn saa yi ci dëk bi laa gis yëf yu ma naqari. Emilia daa tëx bu tëx, amaana amul fuñu dëkk. Daanaka bis bu nekk dafa joge ci tali bi ma dëkkoon. Su fekke ne mu daje ak kenn, mu indil loxoom. Yenn saa yi nit ñi dañu ko jox mburu, waaye amna ñu amul woon ay crust yu mu jox fromage, daal di nëbb ci gis-gis bi: jigéen ju néew doole ji toogoon ci wetu buntu bi, dóor boppam ci miir bi. Benn bis, ma dem ci butig bi, ma dégg baat bu dëgër bi Antonio, di kulóor bi. Bi muy nekk ci kaw suuf si, mu wax ni sardine yi yegsi nañu. Ak yenn lira ci catu maam ji, ma dem ci jën wi ngir jënd ñaari hector. Bi may taal fuur bi ak charbon bi, ma togg sardine yi, ma def leen ci benn këyit suukër. Bima ko gisee Emilia daf koy def, ma jox ko. Mu xool leen ndax yéemu ma ni muuñ. Ma gis ko mu toog ci biir threshold bi ñuy faral di def, mu fëgg boppam ci miir bi, waaye mu indi baraamam ci gémmiñam. Bis boobu ma lekkul: Dama wara setal fuur bi ci dese yi des ngir baña xam samay initiative xam ndijaay yi.

Ci jooju yoon, Angela ak doomam Nino, mi ngi jaar ci midi, nit ku am feebar bu doxoon waaye waxtaan ak ay gesture. Ñu ànd ak seau ngir jël supp bi ci orphelinage bi. Benn bis Nino nekkoon wéet ak seau-am, ñaari xale yu góor dëkkoon ci sama kër, daw. Mënul woon xëcc pantalonam.

Dema doonul ràbbul. Dama doon yuuxu ngir dem ci kaw. Mooy yoon wu njëkk ma gis góor ku amul yaram. Soo xamee ni ndijaay yi xamoon nañu ni ndijaay yi xam nañu ko, loolu dina tax.

Ci benn ci bataaxal yu bari yi ma yónnee samay waajur, ma fësal bëgg-bëggu montoru baat. Xam nañu ni Mme Agostina mingi cosaanoo Domossola, ma dem seeti ko. Bimu ma gisee ma daal dima ko nangu, ba noppi ma jox ma benn pack. Ma ubbi ko, ma jaaxle ci ni ma gis benn four bu maron bu am curl yu rëy ni baraam, mbaxana bu yëg-yëg ak benn boyet ak montor bi. Ma daldi lox ak bânneex bi ndaw si daal di koy teg sama loxo. Mu may ma benn kaasu ndox mu dellu ci kër ga. Ca ëllëg sa ay ndijaay ñëw Novara nee na, bu ma ko sol lu ma ko sol lu ma ko yóbbu lu mel noonu. Maa ngi koy def ak mbégte. Ma jël sama loxo ngir wane montor bi ci ñépp. Dama koy faral di joxe, kon ci diir bu gàtt mu bàyyi. Dem ca Castrangia daje na ak benn mag ku ma laaj. Ngir baña def lu baax, ma xool montor bu yàqu bu baax, ma ni ma fàtte ko yab. - jërëjër waay! Ñu nuyu ma ba noppi wéy di tukki.

Bu ñu ko méngale ak samay xarit, maa ngi tuuti, ñoom ñépp "developped". Ci benn bataaxal bi yaay ji laaj Zizì ndax "developped" ni sama mag ju jigéen. Waaye nag, buy wax ci mbir yooyu ñu ngi koy wax. Dafa bañ ni xam naa lépp lu jëm ci dundu. Ribelle niko saa yu nekk manee ni "Duma 'mady bu ndaw' ndax maa ngi décusion". Ak moom: - Looy wax ? Saa yu nekk danu lay tëye. Benn guddi ma nelawoon ci Castrangia te daa mettiwoon lool. Ma sedd. Dama xalaat ni loolu mooy li ma ñaan, jooy ba noppi génn ci lëndëm ngir defar tuuti pee. u ne leen: "Soo yewoo jog, jëlal la!" Xanaa Madon del Tindaari daf ma aar. Ma dellu ci lal bi ci biir ñax ma nelaw. Ci ëllëg sa ci labo bi ci Novara, Miss Asunta mooma gënoon neex. Bi service bi leen indilee ni kafe ak meew ak ay daggitu toast, moom itam daf may jox.

8 waxtu - naaw gi ñuy wann

Bi may def lu bari ci Novara sama dundu dafa melni ma soppi: amaana ndax dema dem wut maam Turi ak moom ak moom, ma waxtaan ak moom ci guddi gi yépp. Mu nettali ma ay jaar-jaaram yu bari ci dundam ak ni muy amee ci benn yoon. Rax ci dolli, dëkk Novara, amoon na wërsëg ngir teewe nii xew-xew yu am solo yi ci réew mi. Lu gëna am solo mooy, liggéeyu diine yu mag yi, processions yi, batisma yi, firnde yi, waaye lu ëpp ci lépp lu xew ci céet gi, maa ngi ci bänneex. Ginaaw loolu ñu manggal sëy yi ci guddi gi, daanaka dama daan dem di xool seeni xarit ci eglis bu San Nicola.

Benn ci ngoon ma gis benn takk jabar ci robb bu weex ak pàppaam. Candida ni neige, dafa melni puppe, kon dafa rafet! Carmelina moo sëy ak filippo. Maa ngi xamme sama bopp yépp, di xalaat bët yu ubbeeku yi: "Ku xam, benn bis mu mëna laal ma itam...".

Ci jamono yooya ma am yëg-yëg yu doy waar, amoon na lu bees ak lu doywaar ci jawwu ji, maa ngi doon waxtaan. Maa ngi doon féexal sama xol, ma doon xaar benn xew-xew bu amul fenn. Te ci dëgg xew-xew bi yeexul.

Ci midi ci midi, dañuy faral di jàll. Benn bis ci weeru suen laa dégg baatam bu takku: "Field, amna mail". Ma jël bataaxal bi, ci ... Domomodossola! Yaay bind rakkam bu jigéen.

Maa ngi ko marone ci saasi ba keroog muy xotti, ma jàng ko, amoon na xibaar ni dama doon xaar dundu: lu tollu ci 12 septembre sama yaay dina ñëw Sicily ngir yóbbu ma ci nord! Leegi maa ngi nekkoon xale bu jigéen, ëlëg laa ma xaar ma am liggéey. Xam li sama tànta wara am, ndax dafa ragal bataaxal bi ci suufu pot bu am géej gu am ay grooves: sudee zizì dafa ko jàng bu baax... yenn saa yi ndijaay Micherillo bimu ko defee liggéey ci biir hamlet yi dañu ñëw ci butig bi ci Novara. Yenn saa yi mu daje ak Zizì ba noppi tiit ni: "daa yàgg la sa yaay bindul, amna lu koy dal...". Waaye dama ragaloon ni beneen bataaxal dafa ànd ak yenn mbir. Booy seet, benn bis la ñëw, waaye amul benn werante ci tukki bi ci Sicily. Summer ci man dafa dem ndànk, mēnu ma xaar spasmodic bi di xaar jeex. Liggéey bi daf ma jàppale ma baña xalaat, ba noppi may may ma jot sama yaay ci ñëwu sama yaay. Ngir feetu Assumption ci weeru ut bi, nit ñi bëggoon nañu fèsal seen taar ak ci labo bi, saa yu nekk dañu daan faral di def, lu ëpp li ñuy faral di def: jigéen yu bari bëggoon nañu wane robb bu bees bi. 13 ut lañu ko jagleel liggéeykat yi mēnoon jaay seen yéere.

Ma laaj Zizì mu jënd tissu bi ngir nekk ak samay xarit. Mu nangu ba noppi tànn tissu beige bu baax ak ay nataal yu baxa. Laboratoire bu labo bi daf ma daggal ma, ma jox ma benn liggéeykat bu mag ngir jàppale ma. Ci bis bi feet bi amee solo bu bees bi ni ñépp.

Amoon na itam xam-xam yu bawoo Fantina. Kenn ci ñoom gisoon na sama jupe bu sew bu siiw. Mu indi benn tissu daal di laaj Zizì: "Sa doomu nephew bi dafa wara defar benn robb, baaxna lool!". Ma jël ainé yi. Maa ngi fàttaliku ni Miss Assunta dafa def ay kiliyaanam. Ma laaj ab diir ngir dagg ko

ba noppi jéem ko. "Waaw kay, tissu bi diisna tuuti, baaxna ci lolli gi. Dinaa ci 20 septembre."

Ci jamano jooju, Carmelina, xale bu jigéen la ci labo, woo na xaritam yépp ci céetam, ñu màggal benn ci weeru septembre ci eglis bu matrix bi. Ak ndigalu Zizì ma dem ci xew-xew bi. Ci gan yi amoon na itam benn xale bu jigéen bu bawoo Domossola, mu wax ma ni: "Cencettina, yaa ngi am bis yi nga lim ci Novara. Sa yaay dina ñëw ngir yóbbu la".

Ginaaw bima amee xalis bu bari bi may ñibbi dellu seen kër. Bis yi weesu, te Festiwaalu Tindari bu 8 septembre yegsi na, ci at moomu, tukki bu yàgg bi nga xamni ci Fiamara, nuruwul lu metti, te amul àpp ci yoon wi njëkk, dafa melni ma naaw. Bi ñu delloo ci Castrangia, wax naa Zizì ni dinaa taxaw ay fan yu néew, ba noppi ñu sos laboratoire bi, laboratoire bi wéy di tëju ba bis 12. Ci suba googu sama xol di nekk ci sama xol. Nu dajale ay fig ngir yóbbu ci dëkkandoo, nu jubal Novara. Genn-wàll ma gis ma ci sama yaay mi wàcci ci piste bu mule bi. Ma daje ak ñoom, daal di koy laxasu ak doole yi ma amoon ci samay loxo yu ndaw. Zizì tàmbali di yuuxu naan "Lu tax nga ñëw ci saasi? Ndax yaakaar nga ni dangay yóbbu Concettin?" "Waaw - yaay ji tontu - ci ñetti fan lañu dem". "Mënu ko, dafa wara waajal robb bi ngir benn xale bu jigéen." Beneen sabab la woon ngir des. Dafay yuuxu saa yu nekk. Man maa ngi doon awma lu ma doon laal asamaan si ak aw baaraam. Lima ma réccu rek moo doon nekkatul woon mëna dem wut maam bu jigéen.

Ci guddi gi ci 14 nu reer. Zizì ubbi gémmiñam ci yenn saa yi: "Ak li nga jàpp ni danga koy dindi, amul sa xol, def ma lu bari, дума la jàpp ni sama mag ju jigéen la". Ma gis Micherillo ak rangooñ. Ci biir zest bu metti bi te daa yàgg ni bant bi dafa wane ni amna ñu bari ñu jàpp nit ñi. Lu moy loolu dama doon sedd ni marbre, ma dem fu soriwul.

Guddi gi ma tëjul sama bët, ay junni xalaat yu ñuy waxtaan ci sama xel te mēnu ma xaar suba dem. Yaay ji dafa komànde taxi bi ci benn xeetu nikku nit ku takku ci "Cauzi i" (tēj yi). Bi ñu demee ba ci fajar nu jog, ab laal bu mujj - ci kaw valise kartboard ak nuyoo ci ulcles yi. Bi may génn àdduna, sama tànta dafa bàyyi néegam di jooy, am kawar gu woyof, mu sànni boppam ci tànti sama yaay, di ñaan: "Leegi dinaa ray sama xel, nga am dee ci sa xel mu am ci sama dundu!, yaa ngi koy laaj ciy wóom-kooram, nee na - Man jigéen ju ñàkk rek laa, man kese, di ma jàpp ni rab wu dul ji, kenn bēggu ma ko.

Ak kawar gu jaxasoo gi ak kanam gi ci potoxo, mu dóor suuf si ci dagg univers bi yépp. Sama yaay xamoon na ni mag ju jigéen ji dafa doon lore, mu doon ñàkk boppam, bēgg ko. Waaye, yēnguwul, ba taxul mu yērēm ko, dafa tēx ci ay njuumteem, xool bu baax li ñu bind ci Mbind mi. Bi sama tànta xamee ni sama yaay daa dof, mu daw dugg ci néegam, di nu bàyyi xel mu mujj. Ci saasi nu dem, nu dellu ci mbedd mi, nu dem fu sori, nu gis ko ba keroog muy nekk bal bu ñuul bu ndaw bu jaxasoo ak xeer yi. Mēn na am maa ngi doon metti ak moom, ni ko xale yi keseoo xam, waaye maa ngi fàttaliku ni bi may dem fu sori ci loxo sama yaay, bi may gis ni dafay réer ci sama gis-gis ci sama gis-gis. def ci bēgg-bēgg, ma yēg yēg-yēgu yērēm (ci laa ko xam ni zizì ab weer yu néew ci mbedd mi di ma yuuxu melni dama dee).

Buntu taksi bi ubbeeku na ci Piazza Bertolami. Ci palanteer bi ma gis yépp ñu ngi nuyu ba ci palanteeru réew mi. Bi may tukki, ma xool panorame bi ak réew mi dem ndànk ba dem ci sama xool, nu noppi, nu noppi, ba géej gi di dem ndànk ak réew mi. Leegi maa ngi woon ci Novara, te loolu mooy gēna am solo! Opposite xalaat yi xeexoon ci sama xel te mēnu ma leen ēpp doole, ci laa tàmbali sama yaay ci àrtu ma ni nu yegsi. Suko defee ma bēggoon réew mi lool, te yàgg naa baña natt ndax dundu gu tiis gi may jiite.

Ci gaaraasu viglier bi amna jaxasoo bu rëy, ñu bari ñu melni nun ñu dem nord bi ak seen valise karton ak yeneen saak.

Benn ngelaw lu woyof la joge ci géej gi, ma yëg xorom bi doon flume samay bët. Benn yëg-yëg bu neex laa yëg ci sama xol. Nu xaar saxaar gi genn-wàllu waxtu. Ci man, ngelaw lu bees la woon. Nit ñi dañuy woy way wi ci kàddu "Jàngalekat bi, wax ko ndax nen bi wala ginaar gi judd na". Ñépp a dellusi ci feetu màggalug kontinang bi. Bi ñu yeggee ci Messina, ma gis vaagon yi ci kaw gaal gi ak jaaxle. Ci diggu weeru septembre la woon, ci asamaan bu baxa bi ci kaw suuf yu ndaw yi, dafa daw ay junni junni nit. Ak seen avion ñu ngi doon brodëri sama mébet: mujjee dellusi ngir dëkk ak sama waa kër. Ma jéem gis Yàlla ci diggu background bu leer boobu, doonte gisuma ko, ma gërëm ko ci sama xol bu xóot bi. Ginaaw waxtu yu amul àpp nu wàcci dem Rome, ginaaw bi ñu ko xaaree, saxaar gi dem Milan, foofu la amee beneen coppite ci saxaar gi dem Domodossola. Lu yàgg la woon. Ci saxaar gi, yaay ji dafay nuyu nit ñu bari yu mu xamoon. Ku nekk laaj ko fumu bawoo, mu nekkoon xale bu jigéen bi. Xamu ñu woon ni am beneen doom bu góor.

Ma xool peyisaas yi: Ma gis lak bu mag ak ile yu yéeme, ginaaw ga tundu yi. Ma laaj ma ban bu ñàkk bi may ñëw, ndax xamnaa ni dëkk baa ngi nekkoon ci vale ci ay tundu yu wër. Nu yegsi Domossola ci suba si. Asamaan bi dafa dóomu taal, yoon yi dañu melni dañu lëndëmloo lëndëm, nit ñi dañu doxantu ak benn jéego bu am solo di xool suuf, ba ci yéere yi dañu lëndëm. Ci gaaraasu pàppa bi mu doon xaar ak sama rak bu ndaw bi ma gis ci Sicily ñaari at ci ginaaw. Kisse ak hugs. Bi nuy ñibbi, dama doon jéema gis barab boobu di nekk sama dëkk. Ma lim palanteer yi ci kër yi waaye bariwoon nañu lool ba ma ñàkk thread bi ci samay xayma. Palanteer yu bari bariwoon nañu, ak kër yu bari ci seen biir. Dañu yéeg ba samay bët réer ci asamaan.

Jéem naa miir. Ay junni laaj dañu dugg ci sama bopp, ñu dem ak dal. Bi may jàngì, mēnu ma woon dox benn baat. Ci kër ga, ma jaaxle ci bima gisee samay mag ju jigéen, ma fàttaliku rek ci nataal yi. Meneen mbir mi yéeme mooy waañ wi am evier bi, robinet bi ak fuur bi (ci Novara ndox mi ci kër gi amul woon foofu, ñu togg ko ak dénk). Guddi gi mu ñew dem seeti Comare Grazia moom ak doomam Caterina. Dëkkandoo yi itam bëggoon nañu ma xam. Ci guddi gi, pàppa bi yóbbu ma sinema bi. Benn ci guddi yi gëna rafet ci sama dundu laay fàttaliku ba fàww, ba bis bi mujj. Ci laa mujjee nekk ak sama pàppa, balaa may bëgg ko ndax bëgg nga pàppa bu amul, leegi maa ngi ko bëgg, ma mujjee ci yoon wu njëkk, ma yëg ni maa ngi doon prinsesam. Ci gàttal, dafa melni damay dox ci niir yi, ma wàcci ci beneen barab ci univers bi.

Jiroom ñeent ci saar – Bunt asamaan si

Laata Sicily tàmbalee ci Sicily, yaay ji mënoon na ma gis barab bu bawoo ci kawar gi, ginaaw ñaari fan, mu ànd ak man ngir liggéey. Ci suba si teel nanu dem kër gi: bégoon naa lool ci lu bees.

Bi may dugg ci buntu bi, mu dalal ndaw si Tilde mi ma muuñ, daal di may jox loxo, jigéen ju neex te rafet. Tilde néko ci Minalan "Nalam Tusa (jigeen), ñëwal, maa ngi leen xamal xale yu jigen yiy ànd ak man: ci ak Teresèna. Am nañu xam-xam bu bari, dina ñu la jàngal liggéey. Su amee jafe-jafe - moom yokk ci - bul ruslu ci laaj". Kon ci biir benn bët bu ma gis sama bopp ak sama liggéey bu bees bi.

Maa ngi yëg ni amna solo lool, ba noppi ma yëg coppite bii ci dundu Bela Tusa ci yoon bu njëkk bi menstruation bi yegsi. Xamul woon lu bari ci topic boobu, waaye ci jaar-jaar yi xaritam yu mag yi dégg ci Novara, mu xam ni loolu mooy anam wi mu demee ba nekk ndaw. Xamoon na ni soxlawul siñaal boobu nekk jigéen: lépp lu mu jàng, xamoon na ko ba noppi bëgg ko. Du nekk ci caterpillar, te daa am metamorphosis bu am lëppaalëpp. Mu joge

fu sori, ci diir bu gàtt mu joge benn àdduna dem ci beneen. Mu gis boppam moom kese, te dafa kontaan lool ci loolu.

Ci jamano jooju, ma tàmbali xam liggéey bu bees bi. Ginaaw loolu ñu jëfandikoo tund yu am kawar ngir def ci coat yi. Der yi dañu tooyoon ak benn sponge, ñu mujjee leen sàq ci axis de bant di leen dindi ci wàll yépp. Dafa dellusi ci man bima nekkee ci labo bi ci Sicily, ma jël pose yi ngir teg ci suufu yéere yi. Foofu itam yenn marteau yi daw ci baraami loxo yi. Bu fekkee jant baa ngi doon wow, ñu waw ca tool ba ca mbedd ma, kon da ma waroon a defaral aw rab wu réy ca Perse, léen, ra-muqué. Bi may jàpp leen dama bëggoon xool oto yi ak nit ñiy romb. Ma sax ba gaz exhaust yi ci masin yi, ma jéema dugal sama bopp ci parfum bi ci dëkk bi, kon lu bees ak màndi ci xale bu jigéen bi mäggee ci jawwu ji. Dëkk bi dafa jaar ci sama xool ci sama xool, ba noppi ma ñàkk xalaatu waxtu. Sama pàppa daf ma leeralal ni bis bi ñu xaaj ko ay waxtu, bima dëkk Castrangia, xamoon naa ni jant bi di fenk, ak sèggu jant bi. Yenn saa yi may toppatoo der yi, jigéen ju mag ci etaas bi, daal di may tëye ci sama liggéeyukaay. Mu wax ci Piedmonte bu ndaw bi te xamuma woon benn dock: "Luy fiola, u vegnat (fen fi ngay ñëw)? Cuma ti sudee siyam (luy tur la)?". Ma soppi. "Xamnaa ma sama (bul xam)?". Bi der bi wowie, xale bu jigéen bi dafa dagg jëmmu tundu yi ngir toggukat yi leen santaane.

May bu ndaw ma jàng def padding frisellina, passfine bi wër ak liir bi. Ci sama xam-xam, ma tàmbali jël paghetta ayu-bis bu nekk, ci gàttal, dañu ma jox màrk yi ngir retrete. Ma gëna rëy. Ci labo bi amoon na radio: maa ngi yëg way yi. Ci noonu la frigo yi tasaaroowul woon, waaye soxna bu ndaw bi amoon na benn sic bu fees dell ak ay bloku glaas bu benn góor guy jox benn wagon ci mbeddi dëkk bi. Ci man, naan ndox mu sedd la woon. Benn puur bu takku buñ defaree dénk moo tàngal kër gi. Amul woon telefon bi waaye bimu wara woo kiliyaan yi, mu yónnee ma ci tàntaam, boroom benn

kompiñi tabax ak ay liggéeykat yu bari. Ci yooyu, ci anam wu méngoo, gis naa yoon bu njëkk... waaye lii beneen jaar-jaar la, su ma amee jot ak bëgg-bëgg, dinaa leen nettali ci ginaaw.

Ci kër ga, ci guddi gi ma dem dem dem seeti diggu dëkk bi, ak xeer yu rafet ak bitik yu am palanteer yu rafet. Ci Samdi bi ma dem ak sama yaay ci marse bi, muy lu am solo ci digg bi, bi may génn ci liggéey bi ci midi ci midi. Nu jënd tissu bi ngir defaral ma màntoo. Ñu xool ko. Ma tàmbali ko ci massu xaaju guddi ci noel. Ci gàttal, dund bu neex.

Mu ñëwoon ci karnaval. Nu bokk ci njaboot gu jege Viglione ci Theatre Galletti. Li ñu bëggoon mooy gis pecc yu maske yi am ci diggante jeux phosphorescent yi.

Samdi bi ci topp bi may jog, amna lu jaarul yoon. Ma yuuxu ndax yaay ji joxu ma Magnesia San Pellegrino. Kenn ci ay doomi bajjanam ci Martigny yegsi na. Lunch ak nun. Ci boori tisbaar, dafa melni lu doy waar, dafa melni sama bänneex dafa jeex. Sama pàppa dafa ànd ak doomu bajjan bi ci biir saxaar gi, nu daal di reer.

Guddi gi nu génn ci doxantu bi. Sama pàppa ni yaay, "Dinaa wut samay xarit ci baar bi." Lu tollu ci 10 waxtu ci bëccëk la delloo Gemandendo, ba noppi di yuuxu ak kanamam bu woyof bi, ñu koy tëye ci dëll bu dëgër ci dënn bi. "Tresa, waajal sa chamomile". Bi may tëdd ci lal bi, ma dem ci sama tànta ngir woo doktër 50 meetar. Mu ñëw ci saasi, waaye ci jamono jooju, sama pàppa bàyyi woon na dëkk. Ginaaw loolu nu yëg ni aorta bi dafa génn. Waaye, amul woon lenn luñu wara def, pàppa daa jéggi buntu asamaan, daal di naaw dem asamaan si. Bisu 17 fewriye 1951 la woon. Ci guddi gi ma dëkkoon ak sama pàppa bu amul benn kaaraange. Sama bopp dafa doon wër, njaxasu migraine ak miir yi ñu jëlatul woon ci néeg boobu, fu mbir yi yépp bañ ndax seede yi ci dee gu jaarul yoon. Musu ma bàyyi xalaat

ci sama pàppa ak metit wi ma doon xaar ci Domodossola, rangooñ yi mēnu ñu génn ci samay bēt ndax dañu doon waw ba ci dincing bi. Ni Yàlla ma doon xalaat ci sama dem ci leeralu Messina, fan la woon, fan la woon? Lu tax mu nu bayyi? Lu tax mu may naxaate nii ? Lu tax léegi bi may gis sama baay ba fàww? Lan mooy li musiba bii di tekki? Leegi bi Yàlla fii ci Domossola melni dafa wuute, fu sori, gēna ñaaw, dafa melni lëndēm, yērēm, di wex, wex, Yàlla ci Yàlla xamu ma ko wóolu wala bàyyi xel ci sama bis yi ci des. Guddi ak guddi, maa ngi noppi ci yeewu ak bēt yi di yeeg ci lëndēm daanaka yaakaar ni ak ñēwu bis bi lépp dina dellusi ni ko njëkk. Ci jamono yooyu, sama waa kër, ak sama waa kër ci anam wu leer, xam nañu ni paraadis bi nekkul barab bu jigéen ñi.

Benn ci guddi yooyu, ci waxtu yu njëkk yi ma daanoo, ginaaw bima nelawee ci sama nelaw, ma suux ci gént bu neex: Ma gis sama bopp ci lak bi, ci la sama pàppa daal di feeñ ak samay bēt, sama kanam di dugg ci leer gu jéggi dayo. Léegi nag xar-kanamam it sonn wul te dellu nag bu rafet. Mu daal di may muuñ, mu daal di ma laxasu sama loxo, daal di may laxasu ma. "Sama doom - mu ne - li ma la bëgg a wax léegi sama mbàññ la, bàppi ëpp lu baax ma bëgg. Li dal yi fóot nañ ne du nu xamante. Maa ngi denkante lool ba gisu ma bu baax ni ngeen di m àgg di m àgg. ...".

Yenn saa may xalaat ci gént bi ak sama tukki bu mujj, damay xalaat kañ la Boroom bi di ma woo, dama bëgg xalaat ni su ma jàll buntu asamaan, sama pàppa mingi may xaar, sol yéere yu melni ci guddi gi ma yóbbu ci sinemaa bi: barina mbir yu nu wara nettali, fàww nu jël diskuur boobu ci guddi bu sedd bi ci weeru fewriye. Dina nekk anam wi gēna baax, jàpp naa, ngir tàmbali sama tukki bu mujj.

Yaay ji defa desoon ci ay jafe-jafe ak ñeenti doom te amul pension ndax pàppa nekkoon cobbler bu yomb. Njaay bi ak metit wi àdduna bi yépp dundu, dañu daanu ci sunuy famiy yu ñàkk.

Bi nu jogee ci sunu suuf, nu sori ci dundu, ngelaw lu nu am ci suuf, ngelaw li ci desert bi di yóbbu.

Sama yaay dafa ñàkk boppam ak ruuh. Nekkoon na shell bu amul dara. Yaramam dañu ko jàppee ni benn piyeesu bois, bàyyiwul xoosu ak xoolum, ci kanam suuf ci suuf te amul fësal, mu des ci ay simili yu sori, jubal ci bàmmeelu Dad. Nekkoon na ku melni ghost dugg ci mēnu fàtte. Dama jàpp ni su ko defee mu daanu ci jafe-jafe te kenn du ciy génn. Ma jéem ko yëngal, ma waxtaan ak moom di jéema ko gëna xëcc. Lu leer mooy liggéey yi ñu def ci liggéey bi yépp: mooy doom ju jigéen jiy yàq yaay ji, di nettali jaar-jaaram ngir waajal ko mu dundu te du jëkëram, ba noppi jàppale ko mu fàtte. Man, doom ju mag, amagul 15 at.

Bima reeree ci sama liggéey, ma dellu ci sama liggéey ngir yéeg ci yenn lira. Man maay jéema dundu xal di dundu. Waaye ci sama yaay, xamuma naka, amaana ak dooley ñàkka dal, diggante jooy ak beneen bi mu yab àdduna bi yépp ci mbaggam daal di dellu ci semmressist bi di togg ay jupe ak robbu .

Chapitre decimo - Laa Bela Tusa

Ci weeru mee ci at moomu sama rakk bu jigéen bi daadi feebar ak ay royukaay, ndax moom itam daa ko jël, ndax daa melni xale. Bi may nekk ci lal ma dégg sama yaay ubbi buntu bi. Kenn ku jumboon na cloche bi. Ba noppi ma dégg baat bu Zizì ak Micheerillo. Maa ngi doon jaaxle: balaa ñu ma musul yóbbu Domodossola ngir gis waajur yi, leegi dañu dundu seen bopp. Ñu des lu tollu ci benn ayu-bis, ginaaw ga ñu bàyyi tuuti ay jafe-jafe ndax dañu yaakaaroon ni dama dellusi ci Sicily. Ci weeru nowàmbar, benn bataaxal Borted bu Nero yegsi na. Yaay ji tiit, ubbi loxoom. Ma gis ko: Zizì yëgle na deewu maam Turi. Ñu fekk ko mu dee ci dëkk bi tudd Bordaandro ci 8 nowàmbar. Amna 87 at. At mi ci topp, amoon na beneen jafe-jafe bu gëna rëy, bi ñu ko amalee ci saas yi, ci saas yi, loolu moo waral ñu faatoo ak benn loxo ci biir gaal gi, ñu gis ko ci diiru exhumasioŋ bi. Benn jigéen moo def tooñ bi ànd ak rakkam, ay dëkkandoo ci àll bi, ngir sàcc 11000 liné. Ginaaw loolu ñu def ci kaso bi 24 at ak 12 at ndax competition.

Ma wéy di naqar. Ak xaaalis bu néew boo mënul jël 5 nit. Miss Tilde daf ma digal ma dàq bu baax ngir mēna bindu ci biro bi. Dama daan faral di dem xool ndax amna ñu liggéey, waaye yaakaaru ñu bari. Ci weeru awril '53, xamoon naa ni dañu jël yenn xale yu jigéen ci benn usine. Soxla woon nañu leen, seen baay yi am nañu ñu leen ba noppi. Ba noppi ma dem ci biro bi ngir ñaxarlu: Dama soxla liggéey bu baax ñeneen ñi. Ci weeru mee, ma mujjee dugg ci benn usine, di defar ay elastik, ay buum ngir dàll yi, kaset yi, tubular yi ngir fiil kuuraŋ yi. Liggéey bu metti ak ay coppite ayu-bis bu nekk 6-13 ak 13-21. Ci diggante yi ma dem ci kawar gi ngir wër salaire bi, ba noppi may féexal sama xol ci yaay ji.

August ñëw na. Ci vacance yi, Comare Grazia dafa wara dem Sicily ngir wut yaay bu mag bi. Ci laa mujjee bàyyi doomam Caterina. Nu dem Milan, nu dem Milan, nu dem fa, nu yegsi guddi gi. Amoon na ay waxtu yu néew ngir saxaar gi dem Sicily.

Ci gaaraas bi nu gis ay foam, ci ñoom aktër bu Novara, Salvatore Furnari, ak benn soldaar bu ma fàttaliku. Bi Mme Grazia nekkee ci benn banc bu Caterina, ñu invite ma ma doxantu. Ñu yóbbu nu ci kaare Esedra ngir lekk mottarello. Daa melni dafay tàmbali di dundu.

Bimu yeggee ci saxaar gi, Mme Grazia daw dem ak ñaari sac. Saxaar gi taxawul woon bamu jeex, mu daanu ci biir rail yi. Man, Caterina ak mbooloo mi yépp, di yuuxu pàppa gi ba fàww, ndax dañu ko jëlee ci xol bu neex,

waaye ñu ngi dundu lu bari. Bañu ko indi ci hopital bi. Ginaaw benn waxtu dem saxaar gi. Laata ñuy ñëw Mezzogiorno, nu yegsi ci gaaraasu Viglier bu Turme, nu jël bus bi yóbbu Novara Sicilia, gan yi ci Zizì ak Micheerillo.

Ñu dalal nu ni gan yu mag. Guddi gi yépp ci Lettonie, Caterina ak Katerina, nu tëj. Mme Grazia dafa fees dell ak metit. Guddi gi amoon na lu yéeme: yenn xale yu góor ñoo nu def ay serenade ak gitaar ak violon, waaye ndijaay bi Micherillo, di mer lool, ñu mëna rëcc.

Yaayu Caterina dafa daan toog lu yàgg ci lal bi. Mu génn ci fukki fan rekk ngir dem seeti yaayu mag ñi. Ci boori tisbaar ma dem seeti ay ndongo ak ay xariti labo. Benn bés, ma gis it benn ku ma jàngaloon ekol bu ñëw di ma laxasu. Mu daal di laxasu ci welo ci loxo, mu wax ko mu yóbbu ma ci tukki. Ginaaw loolu ñu gis benn xale bu jigéen ci welo ci Novara. Bi muy ñëw ngir xam Zizì daal di ma wax ni: "Dagg nga looy, musu ma xalaat mbir yu mel noonu".

Bi ñuy dellusi ci Domossola, Mme Grazia mingi doon xeex ngir mëna wér. Ginaaw loolu, metit arthrose jël. Bi mu demee ak ay mbokkam, mu am fit ci ay mbokkam.

Maa ngi tàmbaliwaat liggéey bi ci usin bi ak kawar gi, waaye dama soxla jaar-jaar yu bees. Benn bis nu dem ci paruwaas bu San Gervasio ak Protasio, Don Giuseppe Benetti daal di ñëw laajma ay laaj. Ma daal di koy wax ni samay daan yépp. Dafa ma ñaax ma ni ma: "Ay tay ci ngoon ñëw na oratoire bi. Foofu nga fekk njiitu Actutholic Action Miss mu ngi, mooy wane xale yu jigéen yi, di la xelal yu bari yu baax ". Ci saasi ma yëg sama bopp: ak tuuti shyness bima tàmbalee am xarit. Ma doon ragal a mbañeel ni ñuy waxe, waaye ak ndimbalu Yàlla ma jaaroon ay coono. Maa ngi jàng surnaalu kuréel gi, di jàppale soskat bii di Armida Barelli: jërëjër ci moom sama dundu gëna baax. Bi usin bi defee ko may, ma dem ci massu suba bi

ci 7, foofu laa daje ak Don Benetti, mi jàpp ni sama njiitu ngëm. Ci dibéer bi may jox sama bopp benn waxtu ci banc bu baax ci kanamu eglis bi. Ginaaw loolu ñu invite ma dugg ci konsilu ACLI. Ak jëf yooyu ma yëg ni dañu am solo te def naa ko.

Soppi yi ci usin bi dañu ma jàpp ni dañu ma xañoon, waaye yëguma woon lu bari, ci lu wuute ak bi ma leen ñaanal, ma woo leen su njëkkee tàmbali wëréeelu bi ñuy waxtaan ak vulgarity ci néeg yi ñuy soppi.

Fukk ak benn chapitre - Porcelain kanam

Benn etee ci ete bi, njiitu Act Katolik bu Almaañ dafa taxawal tukki ci tundu yi. Ak xalis bu néew bi ma mëna fay share ci tukki bi. Nu yegsi ci bus ngir dem Goglio, ginaaw ga ak oto fiil bi ci Alpe Develo, ginaaw ga nu dem Crampiole. Ma xalaat rafetaay bi ci tundu yi ñu muur ay flër: rhododendris, ranconli, orchidée yu àll. Buleen ci biir buliber yi. Amna ay xeer yu am xeer ak ay palanteer dénk yu bawoo ci geranium yu xonk ak yu rose. Ma laaj Almaañ fan la jeex. "Su ñu sonnee, dina ñu taxaw ngir añ." Ci diggante 1 waxtu ci ngoon, nu bàyyi naan ndox mu leer biy wàccci ci xeer wi jubal ci vale bi. Bi nu lekkee, nu ñaan ak sóobu, nu dox dellu ci ngir dellusi. Maa ngi ànd ak bânneex: musu ma def bis bu rafet nii. Ci kër ma ne Momminina, ma gis benn ci muuñam.

Saa yu nekk, ba noppi ma jot buro post bu Novara Sicily: mu laaj ko mu am liggéey ci Domodossola ngir daje ak nun. Yàkkamti woon naa lool waaye kontaan ci ni kenn bëggu ma ko. Amoon na itam benn xale bu góor bu bawoo Domodossola, waaye bëgguma ko woon: ci suba si mu naan sicceto bu daŋ te daa musa am ay lex yu xonk.

Ci suba gi, meditations yi dañu wane yoonu couvent bi, waaye ci jamono jooju ma bëgg xale yi ak xalaatu sos famiy. Maa ngi sant Yàlla ci bëgg-

bëggu Yàlla. Dibéer yu néew nu dem ci oratoire yi ci réew yi leen jege. Tukki bu bus bi daf ma sonal, waaye ku am fit bi dafa weesu ay tiis yu ndaw.

Bisu 1 mee 1954, ACLI ak oratoire bi dafa amal tukki: pilgrimage ci barab bu sell bu Madonna di Oropa ci suba, ak benn rallye ci sàmmonte bu mag ci Billa ci boori tisbaar. Man maay kenn ci ñi njékka abone ak sama xarit, ak sama faram Pierino. 2 bus yu fees dell ak xale yu góor. Ci ñoom, ci seen biir, gis naa ni dama ko gis. Moom la woon: liggéeykatu tabax bi ma demoon ngir woo kiliyaan yi ci kawar gi. Pierino daf ma jox: moom moo nekkoon doomu bajjanam bi. Ci bis bi, musu ma bàyyi ma ak melokaanam. Bi may ñibbi sama kër ma wax yaay ji. Guddi gi ginaaw bima ko gisee ci suufu néegu néeg bi nekk ci etaas bu njëkk bi. "Sa yaay, yaay, ñëw xool: amna xale bu ma daje ci Billa". Te moom ak genn-wàll muuñ la: "Mën nga gis tribunal bi daf lay def". Guddi mi ci topp, ma dem ak sama dëkkandoo, ma gis ko ci sama kanam. Shyly laaj ko ndax mën na ñëw ak nun. Dama gëm ni nangu naa ko. Nu gëna xootal glaas bi di waxtaan ak lu néew. Ginaaw ñu toxalee ci ngoon ci usin bi ànd ak man ci kër ga. Benn ngoon dama koo def ngir wane ko yaayam, mu dalal ko bu baax. Bi ñu koy jeexal, ñu daal di koy amal njariñ. Ginaaw loolu ñu tàqale xale yu góor yi ak xale yu jigéen yi, ci njeexte ndaje bi kese lañu mëna daje. Nu bokk ci ndaje ACLI.

Sama yaay, ak li Sicily jogee, foofu la ñaari xale yu góor yi bëggante mënu génn seen bopp, jox nu koolute, nu tàmbali tukki bu am jàmm. Giuse neena ma ni xamoon na sama pàppa: ngir dajale xalis, 4 xale ak pàppa rek la liggéey, bi mu defee benn xale bu góor bu mu defoon ay komision ngir ñi yor kazarme yi ci këram. Yenn saa mu indi seeni dàll ngir defar sama pàppa. Dégg naa bänneex.

Mu waxma beneen mbir: bi mu nekkee ci 16 septembre 1950 ma joge Rome ngir yegg ci Domodossola nu daje ci net bi. Giuse, bi may woowe ba

leegi, ñëwoon na ci welo ngir at mu sell mi. Tukki bu neex: dafa tàmbalee ci Domodossola, boole ci benn prêtre bu bawoo ci vale bu gaaw bu am dàll yu tund. Daa melni mënu ma ko topp. Bimu gisee jardini lujum ngir jël salad. Genn-wàll ci Yuusufa, dafa bàyyi boppam. Strada defar jaaykatu mbedd bu am welo bu yàgg bu fees dell ak galow ngir jaay. Ñu defar benn kompiñi ba Rome.

August ñëw na. Usine bi dafa tējoo ngir ay vacance, mu jël dogal dem seeti sama mag ju jigéen bu nekkoon ci tundu yi ci Lac Mergozzo ngir am benn convalescence. Ma laaj nun yi yor kër gi ngir tere ma fan yu néew. Wax naa lii ci Giuse. Ci biir kër gi amoon na yeneen xale yu jigéen ci vacance. Ci ñoom, nefw bu rafet bi am benn nen. Ci suba bu njëkk ci 15, màggalug Bësi-suuba, ngir jëfandikoo nu ci néegam ginaaw Mass. Mu feesal kanamam yu bari, mascara ak lipstick: nu melni lu jëm ci wax. Ci añ, kun bi dafa fàttaliku ki sët bu jigéen bi: amul benn njariñ munu nu bàyyi xel ni lii.

Ci ngoon, ma xool lak bi ci palanteer bi, ma gis Giuse. Bëgguma woon feeñ ak kanam bu porcelain bi. Gis ma ci buntu bi daanaka xamu ma. Maa ngi jéggalu ci leeral ni dafa nekkoon benn jàngat, yeneen xale yu jigéen yi soppi nañu ko itam. Ci bëccène bi, nu indi ca jardini kër ga. Ci ngoon mu nuyu ma: "Gis nga ci lu yaggul dara, ci Domossola, waaye nga am kanam gu set te rafet nii".

Ñaari-friges - Violette

Ginaaw ñaari ayu-bis yi ci vacance yi dañu tàmbali liggéey ci 13 ba 9 waxtu ci ngoon. bag ci. Ci 9 waxtu ci ngoon si siren bi fo, sama xol tàmbali di dóor bu baax. Dossier bi daal di tàmbali ci genn-wàllu buntu bi ci semi-darkness bi ci welo. Moom la woon: mu ñëw daje ak man, ku mel ni mu xool ma ci kanamam niko, "waa ma bëgg la". Mu def ma toog ci batonu welo, daal di may ànd ak sama kër. Nu weccoo nuyoo bu baax ci guddi gi. Bis bu nekk dañu ko baamtu. Ci Dibeer ci ngoon amna dox ci welo ci réew yi ko jege. Benn bis mu yóbbu ma ci këram ngir wax ma sama pàppa ak sama yaay, ñaari mag yu jigéen ak benn rak. Dafa tuuti mu xamal ma ndijaay ak cousin ni xarit.

Sama yaay mu gis nu ci balkon bi nu yóbbu nu ci kër gi. Bi may nekk xale bu góor boobu, ma xamu ma woon lool. Bisu 8 desàmbar, bis bi ñuy woowe Konsepsion Immacule, bis bi may tur, klogue bi di ñëw. Moom moo ma jox florist, mu jox ma benn bouque bu bari ay carnation yu xonk. "Sama yaay, Giuse bi moo ma yónnee bëgg-bëgg yi!" Lu tiis la ci ubbi note bi: du moom, waaye xale bu am 14 at daje ak saas. Dañu ko bind "Bëgg naa la" ci anamu siife. Amaana dafa yaakaaroon ni man maa nekkoon moroomam.

Ci Eve Noel dafa feeñ ak vase bu mag bu fees dell ak sokolaa ak benn karte nuyoo. Ma gërëm ko ba noppi ànd ak màggu xaaju guddi. Bimu delloo seen kër mu ne ma: "Tomorrow dama wara dem ak sama waa kër ngir añ ak ay mbokk. Danuy gisaat ci Santo Stefano". Ci suba si ci 26 ma ne ma sama yaay "ba dootu ma génn ak xale bu góor bi, ma dellu ci vase bi, bëgguma def seen bopp". Ak moom ak looy bu metti: "Yaw dof nga, mën nga ko def sudee lekkuma sokolaa".

Ci fan yi ci topp Giuse ñëwoon na ni ñuy faral di defee ma dem liggéey. Ci yoon wi jëm ci tànk wala ci batonu welo, daanaka mēnu ma wax ci baat bi. Bi ñuy njëkka dem ci atum 1955 laa dem Mass. Amoon na itam foofu, mu mujjee nekk ci kër gi. Ci kaw buntu bi daf ma ni ma, "mën nga xam li nga am ci xel mu dal ni ko?", mu daw rangooñ. Loolu dafa daanu ci vase bi, daal di muuñ. Mu jox ma benn pelvis niko: "Bu booba damay dem Vespers ci Monte Calvario. Filmu bi dina feeñ ginaaw Vespers yi ci Circolo ACLI". Ma nangu ba noppi nuyu moroomam. Dama ko doon wax ci kër ga, sama yaay ni ko: "xale bu baax bu mel ni lii du ko fekk".

Ci 2 waxtu ci ngoon lañu dem Calvary ci yoon wi ñuy jaar ak chapelle yi ci Via Crucis. Benn yoon ci barab bi ñuy way Vespers yi, ginaaw bi nu demee barkeel bi nu dem ci club bi. Fatteluma titre filmu bi, waaye dafa mettiwoon lool, moo tax ma xalaat dellu ci dëkk bi ci Cinema Catena, foofu lañu mēna bänneexu ci filmu bu gēna baax, tuddee ko "Violette".

Ci weeru awril, ci wetu Vallée Vigezzo ak saxaar gi ak Centovalli, nu dem ak ay waajuram ci festiwaalu flotër yi ci Locarno. Daje nañu ak boroom Giuse bi ma jox ma "firlfriend". Mu daal di teg loxoom ci poos bi, daal di jël 10 Francs Swiss ci wo bi, mu jox leen Giuse niko "baaxna, sooy sëy?" Nu xoolante ci kanam gi, musu nu ci waxtaan.

Ci fan yii ci topp, nu tàmbali liggéey ci xalaatu céet gi. Nu waxtaan itam ci kër ga. Sama yaay dafa kontaan lool waaye ci jamono jooju, bariwoon nañu lu mëna am ci wàllu xalis. Nu ngi jënd yenn këyit ak lin. Amu nu benn soxla bu amul benn werante. Nu dem di wër benn apartmaa bu ndaw ak bu ndaw. Nu gis ko ci dëkk bu yàgg bi Motta, nu xool bis céet gi: altine 19 septembre. Ma ànd ak sama yaay ci butig tissu Panzarasa ngir feeñ ci robbu céet gi, ma yóbbu ko ci jigéen ji tuddu Tilde Pellicciaia, mu daan ko digoon ma def ko ci bëgg-bëgg.

Ci saalu ville bi ngir siiwal sëy, dafa wara siñe sama yaay ndax ba leegi maa ngi tuuti. Waajur Giuse itam kontaanon nañu lool. Ci paruwaas bi di Monsignor Pellanda nettali nu kàddu yu rafet yuy ñaax: "Daa ngi wéy di gëna am ngëm ak xol bu bari, di jànkoonte ak bannëex ak metit yu dundu yi am. Dinaa la may nga gis xonk bu jaar ci neefere bi".

Foofu waroon na waajal limu mbokk yi ak xarit yi ci kàllaaram ki nga xam ne ki ko war a def la. Gul yu néew. Yaayu Giuse neena "ñaarii famiy bu nekk". Tira Tira àgg na ci 35 nit. Seede yi ñu ngi leen di tànn: lérèle Carmelo Di Giuse ak man Pierino, architek bi ci sunu ndaje. Benn ayu-bis balaa céet gi, oratoire bu góor bi ak Don Giuseppe Briacca moo nu jiite benn feet. Master Furiga dafa defar nataalu nuyoo ci tablo bu ñuul bi, ba noppi defar benn pararchement ak limu xarit yi. Amoon na itam benn taabal buñ muur ay patisëri ak ay naan. Ci oratoire bi musul am feet bu mel nii. College bu sell yi Gervasio ak Protasio mingi woon ci wàllu defar, trottoire bi fees dell ak ay xeer ak ay xeer, waaye yenn jigéen yu ko bëgg def seen liggéey ngir setal ko ngir sargal Joseph ak Concetta.

Bisu 16 septembre, Zizì ak Micherillo yegsi nañu, ndax Concettine dafa doon waaja sëy, mu wara ànd ak moom ci altar bi, mu def barabu pàppa bi dem.

Ci jamano jooju, yenn kado yi yegsi nañu: benn defarkatu kafe, benn xeetu kafe, weer rosololio, serwiis yu plat ak yu ndaw yu bawoo ci mbokk yi ak xarit yi jotoon neexal céet gi, batëri waañ bu bawoo ci Pierino ak ndijaay. Jëf ju mag ji jigéen ju jigéen ju jigéen ju mag ji daf nu jox benn nataal ak famiy bu sell bi, di assistant Don Benetti benn vase flër bu wert bu am dekoraasion xaaalis.

Guddi gi yàgg na. Maa ngi doon xalaat ci Mommy mi dëkkoon ak ñetti doom yu ndaw ba leegi ak ay jumtukaay yu néew. "Am nga ngëm gu néew, daara ji oratoire bi jàngalul la ni ci dundu amna lu ci yàgg?", ma wax ci sama bopp. Altine 19 ma jog ci juróom ñaar. Mme Tilde yegsi na ak robbu dantel bi. Mu sol yéere yu ma jëndoon, daal di may jox main bi ma jëndoon ci Milan. Ci 9 taksi, taksi bi yegsi na ngir yóbbu ma ci eglis bi. Jàppoon naa ci, ma gis géeku nit ñu ma seetlu. Giuse mingi woon ci altar bi ma doon xaar ak mazzolino tóor-tóor bu orange, ànd ak rakkam bu jigéen bii di Rosa ndax yaayam Olimpia dina am mbégte ci xale bu njëkk bi sëy. Ma ànd ak moom ak ndijaay bi Micherillo ci dëll bu xonk bi.

Mass bi tàmbali. Monsignor Pellanda kontaan na lool. Maa ngi fàttaliku ni dama doon xeex, barkeel gi, dig bi ñuy wax ci dundu gi ci àdduna bi yépp, ci njeexte xew-xew bi, siif yi. Ci yaayu Pierino, moom itam nekk na sama tànta ci saa boobu, teg ci insigne jigéen ñi ci jëf Katolik ci sama dënn bi.

Ñatteelu dund bu bees – dund gu bees

Ginaaw màggal bi ci eglis bi, ci la topp ci baar bu mag bi ci baar bu mag bi ci Castellazzo. Diggante benn foonante ak beneen bi ci gan yi nu yóbbu aperitif bi ak ay pizza ak ay patisèri. Ay rëew ak ay foonante bu amul benn werante ci - yoon Olimpia ak Armo mi demoon ak Mommy ngir jël valise bi, ba noppi daw dem ci gaaraas bi ngir jël 12 ak benn saxaar quarter ngir honeymoon.

Mommy ci Dirotto. Dunu dugg ci kommbar bi. Ndaw yi xamlenañu ni dem bi ak yuuxu bi ak Giuse ak man jiiwoon nañu nu ci palanteer bi ngir mujjee. Li ñuy dundu ci sunu dundu mingi tàmbali.

Bi ñu yeggee ci Florence nu dox dem ci otel bi, Mme Tilde, kawar gi. Ci buntu luxus bi ñu dalal nu ci music, ci la butler bi ànd ak nun ci néeg bi ci ñatteelu etaas bi. Nun lépp lu bees la woon, ba ci nelaw ci lal bu am ñaari yoon.

Ci bis bi njëkk, nu dem ci dëkk bi, ñaareel bi nu dem ci Michelangelo ci barab bi nga mëna bëgg Florence yépp. Nu jël benn nataal: Giuse ak benn roll mën na jël juróom ñatti nataal yu ñuul ak yu ñuul.

Ñatteelu fan bi mooy Rome. Hotel bi dafa gënoon tuuti ndax xalis bi ñu def ak saraxe dafa wara doy. Nu taxaw ñaari fan ngir dem ci ñeenti basilicas yi Giuse gis ci at mu sell mi ak fontaine Trevi. Dellsu nanu itam ci ndenku Fentana, di guddi gi gëna siiw ci '53 bi Mme Grazia daanu ci biir saxaar gi.

Waxtu wi ñëw ngir dem Sicily. Ginaaw tukki bu yàgg, saxaar gi yegsi Cabria, mu dem Villa San Giovanni, nu gis Sicily. Giuseppe neexoon na lool ci jamono yooyu: saxaar gi ñu yaboon ci Ferry-Boat, Madonnina ci kaw ci buntu portu Messina.

Bi ñu demee ba ci gaal gi, foofu la xaar ndijaay bi ndijaay bi ci yaayu Carmelo ak jabaram Gaena ak ay doomam yu jigéen Rosetta ak Antonietta.

Ñu dalal nu ñaari njiit. Nu taxaw ñaari fan, nu dem ci Messina: montoru Duomo bi ma gis ni xale, Madonna di Montato ak yeneen barab yu rafet lool.

Benn ci ñoom amoon ci kër googu: ci reer, ulceine ak bajjan yu sol, ludul toog ci taabal ji ni: "Nanu dem doxantu ci géej gi". Giuse ak man maa ngi bàyyi xel ci làkk wi. Lu tollu ci 11 waxtu ci ngoon mu dellusi ci kër ga, tàntaam dem toggu. Benn guddi mu def snail yi ci sauce bi, waaye li am solo mooy bëgg-bëgg, du ci jëf yi.

Ci ñatteelu bis bi ñu ànd ak nun ci biir saxaar gi ak ay rangooñ yu néew. Ci gaaraasu Viglier bi amoon na ndijaay Micherillo ak dawalkatu taksi bi ngir yegg Novara. Zizi, tànta Maricchia ak Peppina ñu ngi doon xaar réew mi. Daa melni Prìncipi ci Domossola yegsi na.

Ci ëlëg sa nu dem Badiavecchia ngir wut maam bu mag bi tuddu Concetta ak ndijaay, ay mag yu jigéen ak ay rak yu góor. Ci kaare bi ak tabakconist bu maam ju jigéen ji, ñu bari ci hamlet yi dajaloo, ñu xamma ni xale, ñu fàttaliku ñeneen ñi ci kàddu: "Cencettina yegsi na ak jëkëram!"

Kisses, laxasu, kanam yu xonk. Daa melni dama am gént. Bi may génn réew mi, juróomi at la weesu.

Ñaari fan ci ginnaaw, nu ànd ak dawalkat taksi bii di "Cauzi I Lupu" ci Taormina. Ci midi, mu yóbbu nu ci resto bi, foofu lañu nu jox gant yu weex.

Giuse ak man nu xoolante ci kanamam di wax: «Ndax xaalis bi dina ñu doy ci nun?. Seetal Taormina ak Castelmola ci suufu mbënd, nu dellu Novara, sonn waaye neex.

Ca ëlëg sa mu dellu Domossola. Li ñuy xaar ci dundu gu bees gi mooy nu xaar.

Fukk ak ñeenteelu chapitre.

Doonte amna ñu ba pare ci tukki bi ci Domossola ci ati 1950 ak '53, dafa melni dama njékka dem ba daje ak dundu gu bees ci ñaar.

Bi ñu demee ba ci gaal gi ci Ferry-Boat nu toog ci terrasse bi ngir gis Madonnina del Porto ak Sicily ndànk-ndànk.

Ak rangooñ nu dellu ci wagon bi, nu toog ci banc denk bi. Amul benn buns.

Benn bis ci guddi gi nu tàmbali def ak nun ak baat bi ak baat bi ci dangling. Saa yu nekk, ba noppi nu yéeg ngir xool ci palanteer bi. Ci garaas yu am solo yi, particule bi yègle na ci kaw turu dëkk bi. Ci Naples ci trottoire yi ñooy "gouglioni" yi jaay pizza. Ñu ngi njékka am xalis ci tukkikat yi, ba noppi saxaar gi dem, ñu des xalis ak pizza.

Ndank-ndank nu jegesi Milan. Ci biir saxaar gi dem Domodossola, maa ngi yëg ni yëg-yëg bi dafa am 5 at ci ginaaw: Lake Maggiore, Mountain yu Ossola, kaw xeer yi. Bii yoon ak sama jëkkër Giuse. Ci midi ci midi nu agg ci barab bi.

Amoon na Mamma ak baayu Giuse Armo ñu doon xaar. Benn feet la woon: sudee mënoon nañu def ay kloch.

Benn añ bu gaaw bu bawoo ci Mother Olimpia, ginaaw ga mu nekk ci sunu biir bu bees bi ci diwaanu Motta ngir noppalu. Ci ëlëg sa ma tàmbaliwaat sama liggéey ci usin bi, Giuseppe dellusi ci barabu tabax bi.

Xalaat bi demna ci sama Mommy ngir sama nekkul sama ndimbal, waaye sama njiitu ngëm Don Benetti daf ma ñaax ma ñaan, fexe ba nit ñu bari bëgg leen. Yenn saa yi man ak Giuse nu dem añ ci këram, mu kontaan lool.

Ci jamano jooju, benn ci samay mag yu jigéen gis nañu liggéey ci jàppale famiy bi.

Ginaaw loolu ñu gis ni Mamma, yaay Olimpia ak pàppa Armando mi nara nekk ay maam ci weeru sulet.

Ma tàmbali di yëg ni dama am feebaru ëmb, waaye li may liggéey mooy liggéey. Kon liggéeykat yi aar leen woon leegi. Giuse mënoon na am liggéey bu gëna baax ci barabu tabax bi ci biti: ay usine yu bari yuñ defaree bant yu melni spin ngir baril, jumtukaay ngir dindi skein bu leen ci wool ak itam "panels" (ci kaw suuf). Ci juroom bi weer lañu tàmbalee tour yi ci bitik yi ngir wut fotëy bu bees ngir ñiy sooga judd. yaatuwaay bi dafa doon yokku mbaxanau buntu bi, te dañu wara jël dogal ni dañuy soppi kër gi.

Kon amul woon benn agence, nu dem laaj fii ak foofu. Providence daf nuy may nu gis benn apartment ci ñaareelu etaasu kër ci Scacaccino, ci wetu labo bu am kwar gi.

Ci diir bu gàtt, dañu defar jéego bi. Dunu woon ci diggu dëkk bi, waaye fu soriwul noonu ci sama liggéey.

Luwe weer wu nekk mingi amoon 8000 liir, ngir sunu saleer bu tiis, waaye apartment bi dafa doon dalal nit ñi. Ci ëtt bi, mën nanu am ñaari meetar kaare suuf, fu ñuy bay ay ñax ak flër aromatic, sama bëgg-bëgg.

Ñu jël caabi yi nu raxas ci kaw néeg yi, sol leen ngir màggal palanteer yu rafet yi, Mantua ak rido yu dóomu taal yi ci waañ wi. Ginaaw ñu demee, dundu gi dafay wéy di wéy. Sama tummy dafa gëna feeñ. Benn bis ci sama naataango laaj ma su ma nekkee ci kër ngir yaay, ma digal ma dem ci gynecologist bi. Ma jël ranndiw bi ci sama bopp. Doktoor bi daanaka yuuxu nama ndax yàgg naa xaar: "Mënu nga dox ginaaw jiroom benneelu weer wi

te yaa ngi ci juróom ñaareelu yoon bi: risk nga". Ci ëlëg sa ma joxe këyit bi ci buro bi, liggéeykat bi dafa wax ni man maa ngi ci.

Ci jamano jooju, dama doon waajal saxaar gi ci liggéey golfini, chemise, dàll ak ay kuddu yuñ jëlee ci këyit yu yàgg yi ma jox Mommy.

Nu dem itam ngir jënd chaise roulante bi, ma defar ko ak ay këyit yuñ defaree melo neutral, xamuma ndax góor wala jigéen la. Mujjee nañu ci guddi 2 sulet, ndox mi dafa yàqu, ak valise bi ñu def ci hopitaal bi. gynécologist bi ma ganesi ci man ni Giuse ni mën na ñibbi. Liggéey bi tàmbali woon na, mu jël lu tollu ci 20 waxtu. Ci ëlëg sa mu dellusi ci yaayo bi may wéy di xaar ci saal bi ñuy joxe.

Amna fu xale bu góor juddoo, infirmiye bi daal di koy jox baayu xale bay sooga judd, mu melni lu baax ci yëg-yëg bi. Ginaaw benn waxtu, mu mēna nangu sunu doom ju njëkk, ñu tuddee ko Armo muy maam. Ginaaw ay waxtu yu néew, ay maam, ay ndijaay ak ay doomi bajjan. Daa melni xale bu njëkk la ci àdduna bi.

Chapitre fukk ak juróom - Ñu ngi ci sant Yàlla...

Infirmiye yi ci departemaa bi yor yaay, ginaaw bi ñu juddoo, ñu may ma téddee mbindéef ak yax yooyu. Ñu song ma. Lu weesu puzza puppe bi defoon Zizì bimu nekkee xale.

Bi ñu demee hopitaal bi benn ayu-bis. Laata nu delloo kër ga nu dem ci eglis hopital bi ngir "jëlal", ab barke bu sëriñu bi barke.

Ci saal bi yépp ñu ngi waaja ñibbi, waaye mingi tàmbali wëlbatì sama bopp. Móolkat bi jéemoo na wéral bi: 39. Man ak sama Pappé war naa noot beneen ñaari fan. Alxamis 12 daanaka wér na, nu ñibbisi. Dibéer 15 Armando dañu ko indi ci chaise roulante bu bees bi ci font batisma bi ak pàppa Giuseppe, xarit Mariuccia Madrien ak xaritu Basilio bu mag bi. Amuma woon benn bànnéex ci dem ci xew-xew bi ndax mag ñi dañu digal ñu def seen liggéey ci seen kër. Maa ngi doon waajal sa bopp bu ndaw.

Dundu ñatt wuute na waaye ma am ko bu baax. Ma am meew mu bari, xale baa ngi màgg ba noppi yóbbu ko ayu-bis bu nekk ci santu xale bi ngir mëna yor.

Li leer mooy liggéey bi dafa tàmbali liggéey ci ñaari weer yi. Ginaaw loolu amul woon ay daara yuy yar. Maam ju jigéen ji nangu woon nañu ko faj benn ayu-bis.

Bima demee ba def 6 Giuse, balaa may dem liggéey, mu daal di koy yóbbu, yóbbu ko fi muy dem. Xale bii di dundu lu metti, ma jooy ak moom.

Li leer mooy mënu ma bàyyi liggéey bi. Ndaje, ak ngëm, nu wéy di tukki ñatti yoon: ñam yu njëkk yi, jéego yu njëkk yi, jéego yu njëkk yi nekkoon lu yéeme. Bis bu njëkk ci asile Giuse moo mujjee am liggéey bu gëna am

njariñ. Ñaari at ci ginaaw mu def janit ci daara yu ndaw yi, moo tax ñu woo ko ci municipalité ngir mu mëna dëkku.

Ci noonu lañu sàkkal benn xalaat ngir bàyyi liggéey bi ci isin bi, ba noppi may sama bopp xale bu ndaw, di xaar mu jox ko benn rakk bu ndaw. Bisu 17 ut 1962, 1962 la sunu doom bi juddoo, sunu ñaareelu doom ji moo nu wër. Luciano dafa leer ci der bi ak kawar gu weex, wuute ak Armando. Ay léeb. Dibéer 26 lañu ko sóboon ak sama pàppa Giuse, di doomu Maruccia bu mag bi ak benn rak bu mag bu Antonio. Waaye leegi maa ngi fa wara nekk ci kër ga. Gannaaw diir bi ma sàkk ma bàyyi liggéey bi ngir may sama bopp ñaari doom yu rafet ya.

Bisu 1 oktoobar 1962 Armando ak apore bu baxa bi ak dossier bi ci mbagg mi daal di tàmbali elementeer bi njëkk. Ci lañu ko dénk ak jàngalekat bi tuddu Leopardi, mu am ay rangooñ yu néew.

Ci jamono jooju, maire bu Domodossola dafa daje ak Giuse ci jox ko dëkkuwaay ci ñaareelu etaasu batimaa bi ci dëkk bi, ñu des ci moom, bi ndawul munisipaal bi di retrete. Ci fan yii ñu néew, dañu amalee jéego bu am solo bi. Ci digg bi, amoon nanu confort yépp. Guddi gi tëj buntu bu mag bi, nun noo doon nguuri dëkk bi. Mën nanu jaar ci xew-xew yi am ci balkon bi ci biro bi. Ci sunu palanteer yi, gis nanu wàll ci marse bi ci aada yu digg bi.

Ci jamano jooju, Luciano jël na jéego yu njëkk yi: mu nekk maskotu liggéeykatu munisipaalite bi.

Ngir dindi Giusea dama bëggoon sos liggéey. Ma tàmbali sol samay palanteer, ay lal ak ay cousse ngir samay xarit. Baat bi dafa tasaaroo, moo tax ma nekk "kenn ci rido yi". Giusepp ci jamonoom, jàng na waajal ndajeb mbalit mi, te gërëm Yàlla, mën nanu am dundu gu gëna neex.

Bisu 1 octobre 1968 Luciano itam tàmbali ekol ci jàngalekat bi Luisa Cerri.

Waxtu rombna. Ci ete bi, nu dem ci vacance ci Italie ak tente kàmpinj. Yenn saa yi ci Sicily ci sama dëkk.

Ci weeru sulet 1973 ñu ngi doon camping ci Val d'Aosta, nu tàmbali am feebar bu njëkk ci ëmb. Bisu 16 74 74 74 at ci ginaaw, Daniello dafa ñëw Armando lu tollu ci fukk ak juróom ñatti at, Luciano fukk ak ñaar. Jamonoy karnawaal la woon, nit ñi gis ni bow rose bi ci buntu dëkk bi dañu jàppoon ni dafa kaf. Sarxalkat bu mag bi daf nu digal nu màggal Bastik ci guddi Pâqime, Madrina xarit Gianna ak Godfather ndijaay bi am Benito.

Bàyyil ay superstitions, leegi maa ngi bokk ci xew-xew bi ci guddi 13 awril. Ca ëlëg sa ci oraroire bi, ñu woo téemeeri téemeeri nit ñu leen di woo.

Daniela màgg na itam, te leegi ay nit ñu mag lañu. Sunu ñatti doom jox nanu 7 doomi doom: Stefano, Virginia, Greta, Lorenzo, Rebecca, Letizia ak Mateo.

Jaar-jaar bi dafay jeex. Bisu 19 septembre, 2015 Giuse, ma bokk 60 at.

Nuy sant Yàlla, Madonna ak képp ku nu neex.

Maglio bu Mazza Concetta, mi ngi juddoo Novara di Sicilia ci 18 awril 1936.

Index

1. Këru paternal
2. Ci biti ci àdduna bi
3. Sand jeu
4. diw, xëy ak bu bon
5. Ay goyin
6. Vossia baal ma (leeralu biddiiw yi)
7. Emilia
8. Valalu wanlow yi
9. Bu njëkkoona asamaan
10. Laa Bela Tusa
11. Kanamu Porcelain
12. Violet
13. Dund gu bees
14. Sunu cant yu jëkk ya
15. Nu gërëm Yàlla...

